

DOMOVINA

P. n. Licealna knjižnica
Ljubljana, Poljanska cesta 2, II. drž. gimnazija

Oglaš:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20,
vredni D 0-30 poslane, posmrtnice / reklame D 0-50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani: Preše nova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, pol-
letno Din 5.—, celoletno Din 12.—.

Pred štirimi leti

Danes slavimo prvi december, praznik našega narodnega ujedinitvenja, ki je poleg Vidovega dne najvažnejši dan v zgodovini Jugoslavije. 29. oktober je praznik našega narodnega osvobodjenja, prvi december pa dopolnitev 29. oktobra v tem zmislu, da so se osvobodili Srbi, Hrvati in Slovenci ujedinitvi tudi v enotno državno telo.

Štiri leta so minila, kar smo se otreli Slovenci nemškega, Hrvat pa madžarskega jarma. Toda komaj smo se pred štirimi leti osvobodili, že so se takoj spočetka javile težkoče in obstojala je nevarnost, da težko priborjeno svobodo zopet izgubimo. Najhujši naš sovražnik je bila takrat in je še sedaj Italija, ki je gledala po naši slovenski zemlji in nam tudi odtrgala najlepše dele Slovenije. Brez pomoči Srbov bi takrat naša svoboda najbrž kmalu nehala.

Pod vtisi razvijajočih se dogodkov in zaradi spoznanja, da nam je Srbom, Hrvatom in Slovincem enotna država z enotno vlado in vrhovnim poglavarjem čim najnujnejše potrebna, je 24. novembra 1918. Narodno vijeće v Zagrebu sklenilo na svoji slovesni seji, da v zmislu že prej storjenih sklepov ter v soglasju s tedanjo srbsko vlado proglasi ujedinitvenje vsega jugoslovanskega ozemlja, ki je bilo prej pod mačeho Avstro-ogrsko, s prejšnjo Srbijo v enotno jugoslovansko državo s kraljem Petrom na čelu. 28članski odbor, ki je bil izvoljen od predstavnikov

dotlej še neujedinenega naroda, se je nekaj dni po svečani seji napotil v Beograd, kjer je 1. decembra predložil srbski vladi in takratnemu regentu Aleksandru posebno spomenico Narodnega veća. Regent Aleksander je to spomenico, takozvano adresno, sprejel ter v imenu kralja proglasil ujedinitvenje Srbije z neodvisno državo Srbov, Hrvatov in Slovincov. Pred božičnimi prazniki so storili podoben korak kot odposlanci zagrebškega Narodnega vijeća tudi zastopniki Črne gore. Tako je postala Jugoslavija enotna kraljevina.

Temu, da smo se Slovenci in Hrvati združili s Srbijo v enotno kraljevino, se je zahvaliti, da nam Italijani niso odtrgali še več ozemlja. Srbija nam je bila v veliko pomoč, kajti ona se je borila ves čas vojne na strani zmagovitih zaveznikov in je njena beseda pri Francozih in Angležih morala nekaj veljati.

Štiri leta državnega življenja so bila polna borbe z notranjimi in zunanji sovražniki ter polna dela za gospodarsko obnovo. Vse te borbe smo srečno prestali. Naša država še sicer danes ni popolnoma urejena, vendar pa se vidno bliža urejenejšim razmeram. Ko bomo slavili drugo leto praznik narodnega ujedinitvenja, bomo mogli brez dvoma beležiti zopet velik korak k izboljšanju razmer v naši ujedinitveni domovini.

Klerikalizem

Od Srbijanca, ki že dalje časa prebiva v Sloveniji ter je dodobra spoznal naše navade, smo prejeli in priobčujemo:

Za politično svest slovenskega dela našega naroda ni niti najmanj pohvalno, da premorejo klerikalci največje število poslanskih mandator. Ako premostrimo politične razmere pred vojno v Srbiji, ki je nedvomno bila demokratičnejša od mnogih drugih držav, monarhističnih in republikanskih, uvidimo, da v njej ni obstojala nikdar nobena stranka, ki bi na svojem praporu imela zapisan klerikalen program. Slovenski kmet bo moral vprašati: »Pa Srbi ne spoštujejo svoje vere tako, kakor mi Slovenci?« Naj za dokaz, kako spoštuje Srb svoje versko naziranje, služijo primeri iz zgodovine.

Petstoletno suženjstvo srbskega plemena pod strašnim turškim jarmom je najboljši dokaz, kako je Srb vselej pripravljen, žrtvovati življenje za svoje prepričanje. Navzlic največjemu nasilju in pokolju, ki so ga Turki vršili petsto let, se srbsko pleme ni izneverilo pravoslavju.

Kako pa, da so si klerikalci v Sloveniji osvojili tako mogočen vsestranski vpliv? Zato, ker v svoji politični agitaciji ne izbirajo nikakršnih sredstev. Ali ni to žalitev vere in Boga, ako slovenski župnik v božjem hramu s prižnice zaklinja farane, da ne smejo obiskovati političnih zbiranj druge stranke kakor edino zveličavne SLS? To je največje skrunjenje verskih svetinj, najnesramnejše izkoriščanje verskega izpovedovanja, zloraba duhovniškega stanu, ki bi moral biti vzvišen nad vsakim političnim metežem. Klerikalci so s svojo demagogijo predstavili slovenskemu kmetske mu ljudstvu svojo stranko kot glavno borilko za katoličanstvo. Klerikalcem je katoličanstvo samo sredstvo za doseg osebni koristi in časti, ne pa vzvišeni in idealni verski cilj.

Krišćan ni delal tako. Prihitel je bil na križ za blagor siromašnih in zapuščenih; njegovi današnji učenci v Sloveniji pa so pred dvema leti pustili streljati v vrste delavcev. In kaj vidimo danes? Bratijo se s komunisti le zato, da bi dobili

v svojo grabežljivo pest tudi glavni tabor napredne misli, Ljubljano.

Kdo so komunisti? Kmet, spoznaj nje in spoznal boš tudi klerikalce, ker preveč resničen je pregovor: »Povej mi, s kom se bratiš in povem ti, kakšen si«. Komunisti so v Rusiji pobili na milijone ljudi in to samo zato, ker niso hoteli priznati komunističnih nazorov. Kristus pa je rekel: »Ne ubijaj svojega brata!« Boljševiki so prepovedali krščevanje otrok,

ker hočejo s tem iztrebiti krščanstvo. In z ljudmi enakih nazorov se v Ljubljani vežejo klerikalci samo zato, da postanejo trdi gospodari slovenskega glavnega mesta! Juda je svojega učitelja prodal za 30 srebrnikov, klerikalci prodajajo svojo katoliško prepričanje, da zadostijo svojemu pohlepu po oblasti in po koristih, ki si jih umejo spretno pridobiti kot brezobzirni hlastavci po vsem, česar si pozele.

Cerkveni ključarji

(Opis z dežele)

Cerkveni ključar, to je posel pri cerkvi, ki ga pri sedanjih razmerah noben človek, ki ima le malo samostojnih misli, tudi na deželi več ne prevzame. Cerkveni ključar ni za drugo, kot da namesto župnika izpraznjuje cerkvene nabiralnike, da se temu ni treba mučiti. Kam gre potem ta in drugi cerkveni denar, o tem pa ve toliko kakor njegov čevljar. Tudi vedeti tega ne sme. Kaj pa mislite, kakšna »predrznost« bi to bila, da bi gledal kmet v cerkvene račune posvečenemu gospodu! Tega bi župnikova domišljaja vsegamogočnost ne prenesla.

Res, marsikatera cerkev ima lepe dohodke, ki navadno visoko preokracijo stroške. Če pa je treba kakega večjega popravila pri cerkvi ali kake večje in dražje naprave, ni nikjer nobenega premoženja in denarja. Zdaj se pa glasi: »Dajte, farani!« Občina je primorana, toliko prispevati, drugače pa nima vmešavati se v kako posvetno cerkveno gospodarsko vprašanje. Ključarja sta tu, izbrana po župnikovi samovoljnosti, da priganjata in predložene račune podpišeta, največkrat brez vsakega pregleda. Če tega ne storita, ali če se kaj upreta mogočnemu župniku, jih pa ta kratkotalo odstavi od te častne službe.

Tako je šlo do sedaj. Zadnji čas so se pa tudi na deželi začele nekaterim možem, ki malo dalje mislijo, odpirati oči. Prišli so na to, da bi se morali cerkveni ključarji izvoliti. Ti bi morali imeti potem v svojem varstvu in pregledu vse cerkveno premoženje. To bi bilo tudi edino prav, kajti šele potem se bi res videlo, kaj in koliko ima cerkev in koliko je treba v resnici faranom, odnosno občini, prispevati pri popravah in potrebnih napravah.

Da so v posameznih župnijah prišli na to, in da mora že močno

biti ukoreninjeno to pravo, ki bo udi prej ali slej splošno prodrlo, že spričuje zadnji »Domoljub«, kjer nekdo vprašuje: »Ali ima vso pravico le župnik, da jih postavi (cerkvene ključarje), ali se mora tudi za te zahtevati volitev?« Vprašalec mora že vedeti, zakaj to vpraša. Vprašanje je še tem večjega pomena, ker ga stavi gotovo klerikalec, ker drugače bi ne vpraševal v »Domoljubu«. Odgovor je seveda tak, kakršnega je od »Domoljuba« pričakovati. Da bi ta pljuval v svojo lastno skledo in izkušal moč duhovščine omejiti, pa bodi še v tako pravični stvari, tega nihče ne pričakuje. Z duhovniško močjo obstoji in pade vsa klerikalna stavba z vso Kmetisko zvezo povrh. Mož, ki stavi v »Domoljubu« gorenje vprašanje, že nekaj misli, kar je sicer vse hvale vredno, a vendar je še precej otročje omejen, če je od te strani pričakoval poštenega odgovora. »Domoljub« je odgovoril prav kratko: »Župnik ima tu vso oblast, občina pa nima pri tem prav nobene besede razen, da plača, ko je treba, kar sicer ni zapisano, a se samo po sebi razume.« Pritožbo na knezoškofijsko ordinarijat si pa mislimo s pregovorom: Vrana ne izključe vrani oči.

Bilo bi kmalu drugače, ko bi bili pri posameznih farah farani vsi edini. Zal, da je povsod še preveč klmavcov, strahopetcev in podrepnikov, ki ne pomislijo, da gre ravno pri cerkvi za velike vsote, pri katerih so lahko sami zelo prizadeti. Pri drugih izdatkih, pa naj bodo še tako majhni, se vpije in zabavlja, a tu, kjer res gre za velika plačila, ne odpro ust. Nepotrebnim plačilom bi se velikokrat lahko odtegnili, ko bi imeli cerkveni ključarji res kaj veljave, ki jo bodo pa dobili šele, ko jih bodo župljani prosto volili in jih ne bodo več postavljali mogočni župniki.

Politični pregled

Še par dni nas loči od dneva — 3. decembra — ko se bodo vršile

ljubljanske občinske volitve.

Umljivo je, da vse z napetostjo pričakuje njihovega izida. Ome-

nili smo že, da je demokratska stranka poleg socialistov edina, ki je šla v volilni boj popolnoma samostojno. Ni se zvezala z nobeno drugo stranko, temveč odločno in ponosno nosi zastavo svojih načel. Narodni socialisti izgubljajo pristaše, ker so se voditelji združili s protiljudsko strujo, zastopano po

stareni «Slovenskem Narodu». Ti voditelji narodnih socialistov imajo pred očmi svoje osebne koristi, a ljudstvo hranijo samo z lepimi besedami. Ljudstvo pa ni tako neumno, da bi služilo samo za lestvico, po kateri bi plezali voditelji na površje in zato je začelo obračati hrbet samopašnim voditeljem. Tudi v klerikalno-komunistični zvezi ni prave slege, ker je med klerikalci dosti treznih in pametnih ljudi, ki se nočejo združevati s takimi ljudmi, kakor so komunisti, ki povzročajo povsod, kjer pridejo na površje, samo nesrečo. Zato se bo veliko klerikalcev vzdržalo volitve. Pričakovati je, da bo demokratska stranka zmagala nad vsemi nasprotnimi strankami, ker je ona edina prava ljudska stranka, ki ne obljublja nemogočih stvari, zato pa tem bolj dela za ljudstvo. Obetati je lahko in goljufati volilce, za delo se pa zahteva malo več in demokratski stranki se mora priznati, da je od vseh slovenskih strank najbolj delavna in njeni trije poslanci napravijo v narodni skupščini več kot vseh šestnajst klerikalnih poslancev. Zato ti trije demokratski poslanci iz Slovenije tudi uživajo v Beogradu lep ugled, med tem ko se za klerikalne poslane nihče ne zmeni.

Politični položaj v Beogradu je neizpremenjen. V zadnjem času so strašili

s hrvatskim vprašanjem,

češ, da pride v narodno skupščino vseh 60 opozicijskih poslancev z Radićem na čelu, da se bodo ti združili z drugimi opozicijskimi strankami, n. pr. z našimi klerikalci in njim podobnimi, in da bodo — zrušili vladu, na njeno mesto pa postavili novo vladu, sestavljeno iz raznih Drinkovićev, Korošcev in enakih mož. Posebno naši klerikalci in narodni socialisti so se veselili izpremembe, pa so se vsi — temeljito zmotili. Hrvatski opozicionalci so pač poslali svoje pooblaščenca v Beograd, da bi se tam zmenili o svojih načrtih, pa so se vrnili v Zagreb — praznih rok, po oni stari prislovi: Martin v Zagreb, Martin iz Zagreba. Politični položaj v Beogradu je namreč tak, da bi bila opozicija šele potem dovoij močna, ako bi se ji pridružili še demokrati, ali pa vsaj del demokratov. Demokrati so pa takoj izpredvideli, da z današnjo opozicijo ni možno nobeno skupno delo in so odklo-

nili vsako sodelovanje z opozicijskimi strankami. Hrvatski in z njimi tudi naši opozicionalci so pa veliko preslabi, da bi sami za sebe prevzeli vladu, pa tudi ako bi bili močnejši, ne bi vlade dobili, ker pri tem odločuje tudi vladar, ki nikdar ne bi izročil vlade ljudem in strankam, ki bi najrajše razbili državo na majhne dele. Državo bodo upravljali oni, ki hočejo državo ohraniti in urediti, ne pa oni, ki bi iskali od vlade samo svoje in kdo ve čigave še koristi. S političnimi načrti zašrebškega Radića, našega Korošca in njima podobnih torej ni nič in tudi nič ne bo. Politični položaj v državi ostane za enkrat neizpremenjen in izpremenijo ga lahko samo volitve, ki bodo najbrž prihodnje pomlad. Upati in pričakovati je, da bodo te nove volitve še bolj zboljšale položaj, da pride v narodno skupščino še manj klerikalnih in drugih nedelavnih poslancev, da bo izvoljenih še veliko več demokratskih poslancev kot zadnjič in potem se bo še bolj delalo, ker bo manj onih, ki mislijo, da jih je ljudstvo zato poslalo v parlament, da tam lenobo pasejo in še dejavne poslanece ovirajo v delu.

V Italiji se nova vlada nič preveč ne izkazuje in zdi se da bo morala svojo politiko močno izpremeniti, ako se bo hotela vzdržati na površju. Posebno

italijanska politika proti Jugoslaviji

se bo morala temeljito izpremeniti, ker je rimski poslanik severnoameriških združenih držav dal novemu italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju razumeti, da ne sme nastopati proti Jugoslaviji, ker v tem primeru bi Amerika zahtevala takojšnje plačilo vseh dolgov. In Italija ni Ameriki malo dolžna, to so lepe milijarde, ki jih Italija nima, ker so njene finance prav slabe. Italijani bi radi napravili razdor med Srbi z ene in Hrvati ter Slovenci z druge strani in namigujejo Srbom, da bi bilo dobro gledati na Solun, ker to je najbližje pristanišče za Srbijo. Jadransko morje je pa predalet! Pametni so Italijani, oni bi nam radi «dali» Solun, ki niti njihov ni in ga oni nikdar niti ne dobijo, mi pa naj bi se za tako «darilo» odrekli našemu Jadranu! Solun dobi Jugoslavija takointako prej ali slej, obdržala pa bo tudi svojo obalo Jadranskega

morja in prišel bo čas, ko dobimo nazaj tudi one primorske kraje, ki so nam jih Italijani po rapalski pogodbi krivično vzeli.

V Nemčiji se baje pripravlja s pomočjo iz Rusije

komunistična vstaja,

ki izbruhne baje že v par mesecih. Mislimo, da imajo ruski boljševiki dosti drugih skrbi, kakor da bi pripravljali komunistične revolucije v sosednjih državah. Seveda, mogoče je vse, ampak ni verjetno, da bi v Nemčiji komunistična vstaja imela kak uspeh, samo krvi bi se zopet po nepotrebnem veliko prelilo in uničilo nešteto dobrin. Potlačena bi pa bila taka vstaja v najkrajšem času, zato bi že skrbela velika večina prebivalstva Nemčije in tudi — vse sosednje države.

Velika reva je Grčija, ki je po strahovitem porazu v Mali Aziji tako zmešana, da kar k sebi ne pride. Ko so pregnali kralja Konstantina, hočejo sedaj ustanoviti neke vrste

vojaško vladu v Grčiji,

ki naj bi ji načeloval neki polkovnik Govatas in tudi več drugih ministrstev bi prevzele vojaške osebe. Dobro to nikakor ne bi bilo, ker vojaki naj se ukvarjajo z vojaškimi zadevami in naj se ne vmešavajo v zadeve, ki jih ne razumejo. Seveda, nesreča, ki je doletela Grčijo, je velika, ampak vojaki države ne bodo rešili, ker, če je niso mogli rešiti na bojnem polju, jo bodo še težje na ministrskih stoli.

V Lozani v Švici še vedno zboruje

orientalska konferenca,

ki naj uredi vprašanja bližnjega vzhoda. Tudi zastopniki Rusije so prišli in splošno se je mislilo, da bo stala Rusija na strani Turčije. Posebno turški zastopniki so bili o tem trdno prepričani, pa so bili močno razočarani, ker Rusija se ne zanima za razna vprašanja, ki jih Turčija smatra za zelo važna. Je vse zastoj: Rusija in Turčija ne bosta nikdar iskreni prijateljici, ker nimata skupnih interesov, pač pa si interesi Rusije in Turčije v marsičem nasprotujejo. Rusija ne bo nikdar opustila želje po Carigradu in po morskih ožinah okoli Carigrada in tu je vir bodočih sporov med obema sosednjima državama.

Dopisi

Ig pri Ljubljani. Našega Sokola je zadel zopet hud udarec. Komaj so se zacelile rane, povzročene po izgubi br. staroste Alojzija Minatija, je neizprosna smrt zahtevala zopet drugega našega delavca, br. starosta Alojzija Cominno, posestnika opekarne v Dragi pri Igu. Dne 25. novembra se je na večer vračal z Iga domov, a na potu ga je zadela kap in je obležal na mestu mrtve. Bil je zelo zaslužen za društvo, kajti le z njegovo delavnostjo in dobro voljo se je začel graditi Sokolski dom, ki je danes že pod streho. Naj mu bo lahka zemljica!

Domžale. Prejeli smo: Nedaleč od tod stoji grad Črnelo, katerega lastnik še menda vedno sanja o minulih stoletjih plemenitaške slave, ko so grofi in baroni lahko ravnali s tlačani kakor z živino. V dokaz, da se gospod graščak nikakor ne more vživeti v nove čase, vam sporočamo navedbe nekaterih oseb, ki so na tej graščini služile in morale marsikaj izkusiti. Saj je samo tekom enega leta prišlo in odšlo z graščine 30 oseb. Kako življenje pa naj bo to, če moraš zjutraj vstati ob štirih, ves dan trdo delati, imaš malo slabe hrane in zaslужиš na mesec par borih kronk, s katerimi si še potrebnega kruha ne moreš kupiti. Živeti ob sami krompirjevi salati, ki olja še od daleč ne vidi in spati na slami brez odeje, to je že malo preveč človekoljubno. Gospod graščak misli, da mu bo slovenski življ tlačanil. Pa se bo hudo vrezal. Tudi siromaki imajo danes svoje pravice. In te pravice spoštovati bomo naučili tudi plemenitega gospoda graščaka.

Šmarje pri Grosupljem. V začetku tega meseca je bil pri nas misijon, ki je bil prava politična hujskarija. Glavne kanone so namerili pridigarji zopet na napredno časopisje, zlasti tudi na «Domovino». Seveda so kot pogoj za izveličanje zahtevali od faranov, da pri nobenih volitvah ne smejo voliti nikogar, ki ga ne priporoča katoliška stranka. V pridigi za ženske se je spravil neki misijonar nad žene, ki ne rode otrok. Ta menda ni delal nikakega razločka med ženami, ki nočejo, in onimi, ki ne morejo imeti otrok. Vse skupaj je obsodil v pekel. Zato si je vzela neka žena iz Grosuplja njegove besede tako k srcu, da se ji je po pridigi zmračil um. Že ko se je vračala iz cerkve domov, je tožila svoji prijateljici, da bo pogubljena, ker ni mati. Doma je par dni neprestano

Povodenj

III.

Ne vem, kako dolgo smo ležali tako napol omamljeni.

Ko sem se zopet zavedel, je voda še narasla. Sedaj je segala že do opeke. Naša streha je bila, samo še ozek otok, ki je štrlel iz nepreglednega vodovja. Na levi in desni poleg nas so se morale hiše zrušiti, kajti videti ni bilo drugega kakor samo vodo.

„Odnese nas, bo,“ je mrmrala Roza, ki se je krčevito oprijemala opeke.

Zdelo se je res, kakor da se je streha izpremenila v plav, ki ga je tok gnal seboj. Ko pa smo se ozrli na zvonik, ki je stal nepremično, smo videli, da je to le domišljija. Bili smo še vedno na istem mestu, sredi hrumečega valovja.

Ali sedaj se je začel boj. Tok je sledil spočetka cesti, sedaj pa so mu razvaline zapirale pot in so ga gnale nazaj. Bil je pravi napad. Tok je zgrabil vsako bruno ali deblo, ki je

prišlo v njegovo strujo in ga je kakor puščico butnil v hišo. In tudi potem ga še ni izpustil, nego ga je zopet zgrabil, da ga iznova trešči od sebe. Stene so se stresale pod temi neprestanimi in enakomernimi sunki. Ni trajalo dolgo, pa nas je na ta način naskakovalo deset do dvanajst brun. Razdraženo vodovje je divjalo in bobnelo in pene so brizgale na naše noge. Spodaj iz hiše je donelo kakor zamolklo ječanje, poslopje se je stresalo v svojih sklepih. Včasih, kadar se je kak tram zopet s strašno silo zaletel v hišo, smo mislili, da je konec vsega, da se stene umaknejo in nas prepuste valovom. Gašper si je upal zlesti do konca strehe. Posrečilo se mu je, da je zgrabil tram in ga je z močnimi rokami potegnil k sebi.

„Braniti se moramo,“ je vzkliknil.

Jakob se je sedaj tudi trudil, da bi zadržal dolg drog, ki je ravno plaval mimo. Peter mu je pomagal. Jaz sem preklinjal svojo starost, ki me je delala onemoglega kakor otroka.

Ostali pa so se lotili boja — trije možje proti reki. Gašper se je oborožil s svojim tramom in je odbijal z njim bruna, ki jih je metal tok ob našo hišo. Včasih je bil sunek tako silen, da se je zvrnil. Jakob in Peter sta stala poleg njega in sta tudi poizkušala zadržavati vsak s svojim dolgim drogom bližajoče se podrtije.

Tako je minila cela ura v tem neuspešnem boju. Polagoma so začeli izgubljati glavo, preklinjali so vodo in jo obsipali s psovskami. Gašper je tolkel s svojim tramom tja in sem, kakor bi imel človeka pred seboj in bi mu hotel prebosti prsi. Toda vodovje se je vztrajno upiralo — raniti, premagati ga ni bilo mogoče. In končno sta Jakob in Peter utrujena omahnila na streho, dočim je Gašper poizkusil še zadnjič. Ali reka mu je pri tem izruvala njegov tram ter ga je suvala sedaj proti naši strehi. Bilo je nemogoče, boriti se nadalje.

Micika in Veronika sta se objeli. In z uničenim glasom sta ponavljali vedno iste besede, ki mi done še danes po ušesih:

„Nočem umreti — nočem umreti!“ Roza je ovila okoli nju svoje roke in je izkušala tolažiti in pomiriti. Toda potem je postalo groza tudi njo; dvignila je glavo in začela nehote klicati z njima:

„Nočem umreti!“

Le teta Agata ni rekla ničesar. Nič več ni molila in se ni prekrizala več. Le topo je gledala okoli sebe in se še vedno silila, da bi se smehljala, kadar so se srečali najini pogledi.

Voda je omakala zdaj že opeko. Pomoči ni bilo pričakovati od nikoder. Od cerkve so se čuli še vedno glasovi, enkrat smo videli v daljavi dve laterni, potem pa je ležala brezkončna, rumena vodena ploskev zopet mirno. Ljudje v St. Tinu, ki so imeli čolne, so bili bržčas še pred nami po vodi presenečeni.

Gašper se je začel zdaj zopet plaziti po strehi. Hipoma je vzkliknil:

„Pridite semkaj in mi pomagajte! Držite me!“

Zopet je zgrabil drog in opazoval velik črn kup ruševin, ki se nam je bližal počasi. Bila je streha velike

molila in drsala po kolenih po sobi. Neko noč je izginila in se vrnila šele drugi dan — bosa. Bila je v Ljubljani pri spovedi, kakor je pravila, pri jezuitih. Ker je bila očividno popolnoma zmešana, so jo oddali v norišnico, kjer je nesrečnica 16. t. m. umrla. Takšni so običajni uspehi misijonov povsod. Oni, ki bi morali prinesiti mir in tolažbo med ljudi, povzročajo le mnogo gorja s tem, da se satansko naslanjajo nad beganjem in strašenjem ubogega nevednega ljudstva. Ko se bodo ljudstvu odprle oči, bo takšne lene postopake in ljudske sleparje poglajalo z motikami in krampi.

Žužemberk. Zaradi neskončnega deževja je bil naš slavni žužemberški trg nedavno popolnoma od sveta odrezan, ker so vsa borna komunikacijska sredstva odpovedala; zato ni bilo od nas toliko časa nobenega glasu. No pa tudi nam se dani, odkar so naši brihtni trški očetje v svojih modrih glavicah pogruntali, da bi bilo vendar dobro, ko bi se naš trg zvezal potem telefonične žice z vnanjim svetom in se poleg tega v večjo slavo njihovo in našo razsvetljeval ne samo ob nevihti, kadar se bliska, temveč tudi v mirnem vremenu z elektriko. Naj bi njihovemu požrtvovalnemu zgledu sledil tudi cestni načelnik ter že skoro dal ugraditi naše s pravcatimi strelskimi jarki razorane ceste in dal popraviti neštete polomljene cestne ograje, a tem upravičenejšo zahtevamo, ker moramo plačevati tako visoko cestno doklado. — Napredna misel pri nas tudi ne stoji več dobro. Ljudje, ki so sedaj voditelji naprednjakov, se ne brigajo za nič ter mirno gledajo, kako se napredni čolnici potaplja v klerikalnem morju. Zbudite se!

Škofja Loka. Prejšnjo nedeljo je slavila naša Narodna čitalnica 60letnico svojega obstoja. Dopoldne se je vršil v Sokolskem domu slavnostni občni zbor, katerega so se udeležili mnogoštevilni gostje iz Kranja, med njimi župan g. Ciril Pirc, nadzornik Vilko Rus itd. Častni predsednik občnega zbora, g. Lovro Sušnik, je otvoril zborovanje in po daljšem nagovoru podal besedo predsedniku Čitalnice g. Zahrastniku, ki je poudarjal, kako velevažno nalogo so vršile naše čitalnice v probujo narodne zavesti. Spominjal se je v svojih izvajanjih vseh važnejših dogodkov tekom 60 let, ki so se tikali delovanja in razvoja Čitalnice, ter končno izrekel zahvalo vsem bivšim in sedanjim članom za njihovo po-

žrtvovalno delo. Prečitale so se nato še čestitke raznih društev, nakar je pevski zbor Narodne čitalnice v Kranju pod vodstvom g. nadzornika Rusa zapel par krasnih pesmi. Zvečer se je v proslavo jubileja v Sokolskem domu igrala Linhartova veseloigra »Županova Micka«, ki je v vsakem oziru prav dobro izpadla. Priznanje za lepo prireditelje gre v prvi vrsti igralcem dramatičnega odseka in orkestru Sokola.

Slovenska Bistrica. Prejšnjo soboto in nedeljo uprizorjena igra »Pereant možje« je zelo dobro uspela. Dvorana je bila obakrat polna. Predstava je bila v vsakem oziru dobro podana. Posebno moramo omeniti naše narodne dame gospe Milico Kolenc, Danico Pirkmaier in Anico Pučnik ter gospodične Ido Leskovar, Štefco Tomšič in Albino Žuraj, ki so svoje vloge res prav dobro izvedle. Tudi moške vloge so bile zelo srečno razdeljene. Režija je bila v rokah načelnika dramatičnega odseka »Čitalnice« g. dr. Pučnika, ki je vse tako spretno vodil. Vsem sodelujočim gre najlepša hvala za trud in požrtvovalnost.

Poljanska dolina. Na Miklavžev večer ob 6. uri zvečer priredi Sokol Gorenja vas—Poljane našim malčkom, Sokoličcem in Sokoličicam ter vsem drugim, ki so dobrega in poštenega narodnega mišljenja, prav veselo Miklavževo zabavo z jako primerno in poučno igro »Pogumni Tonček«, polno otročje ljubezni do staršev, z Miklavžem, angeli in parklji. Poleg tega se vrši preprosti zabavni čajni večer za odrasle. Naj ta večer pripelje vsak somišljenih svoje male v naš Sokolski dom. Pa ne samo otroci, tudi odrasli brez otrok bodo veseli tega večera. Zato naj nihče ne zamudi zabave. Vsak bo med brati in sestrami. Vabljeni ste vsi. Kakor drugod, živimo zadnji čas tudi v dolini v dobi žganjeh. O tem je »Domovina« že večkrat pisala. Sadržja se je natreslo, da malokdaj toliko. Posebne kupčije ni bilo, le zadnji čas se je prodalo nekaj lepšega obranega sadja. Zato so ostale slehernemu posestniku še velike množine sadja. Tega je treba tudi spraviti v vrednost. In res ni drugega izhoda kot da se pokuha v žganje, bodisi za domačo pametno in zmerno porabo, deloma tudi za poznejšo kupčijo. Ne bomo opisovali, kakšna telesna in dušna kuga je žganje, ker je to že vobče znano. O tem zlasti radi govore ljudje, ki ga sami kuhajo cele tedne. Ne besede, zgledi, zgledi, ti mičejo. Be-

se so le besede in naj bodo govorjene še s takega mesta; ne izdajo nič, prej učinkujejo nasprotno, kajti žganje, ki se pri takih protialkoholnih prerokih nakuha, se tudi ne bo zložilo, ampak izpilo. Nobeden pаметen človek ne odobrava pijančevanja, toda kdor se hoče boriti proti njemu, mora iti z vzgledom naprej.

Središče ob Dravi. V noči od 22. na 23. novembra je upepelil požar hišo in gospodarsko poslopje po-

sestnika Modrinjaka. Le požrtvovalnemu delu požarnih bramb iz Središča in Grab pri Središču se je zahvaliti, da je bil ogenj lokaliziran in da ni zgorel ves gornji središki trg, kjer je še večina hiš s slamo kritih. V najbližji sosedščini pogorelega poslopja se nahajajo tudi obsežna skladišča trgovske trvdke M. Robič, ki sta jih požarni brambi z največjim trudom ubranili. Za njihov trud jim gre res vse priznanje!

Kmetijski glasnik

PRETAKANJE LETOŠNJEGA VINA

Letošnja vina ne bodo tako stanovitna in zdrava kakor so bila vina prejšnjih let. Če natočimo letošnje vino v kozarec in ga pustimo stati čez noč, nam rado izpremeni barvo, se zgosti in porjavi. Vzrok tem izpremembam je iskati v posledicah letošnje jeseni, ki je bila predolgo in preveč deževna. Grozdje ni bilo tako zdravo kakor druga leta in zato se kažejo sedaj te neprijetne posledice pri novem vinu. Gnilobne, plesnobne in druge glivice delajo kvaro. Ker so taka vina nestanovitna in podvržena boleznim, če jih pustimo v takem stanju, je potrebno, da z njimi pravilno ravnamo in tudi bolj previdno kakor druga leta.

Predvsem je važno, da letošnja vina čimprej pretočimo in da ne čakamo tistih običajnih dni pred Božičem ali po Božiču, kakor se to navadno priporoča. Čim prej, tem bolje. Vino je treba ločiti od drožij. Pri tem pretakanju naj se gleda, da se vino do dobrega prezračí, kar se pri nas itak godi, če ga točimo po pipi in če se z močnim curkom vino razprši in na ta način zraku primeša.

V drugo pa je letos potrebno, da se pretaka mlado vino v sode, katere smo dobro zažveplali. To je letos neobhodno potrebno, in sicer zaradi tega, da se prepreči škodljivost glivic in pridobi potrebno stanovitost vina. Sod naj se v tem slučaju dvakrat zažvepla, najprej prazen sod in potem, ko je sod do polovice poln. Za zakajanje vinskih sodov je kupiti azbestno žveplo, ki se dobi v trščicah. Za bariglo (6 do 7 hl) vina zadostuje poprek 1 trščica žvepla. Žveplovega dima se v tem slučaju ne smemo bati, če se pomeša med vino. Teh predsodkov, da bo po takem vinu glava bolela itd., se ni ustrašiti. Žveplo je danes v kletarstvu neobhodno potrebno in ga povsod rabijo, tako da se brez porabe žvepla danes dobrega in vspešnega kletarstva niti misliti ne moremo. Letos je tako žveplanje nuj-

no potrebno, če hočemo pridelek izboljšati in ga obvarovati pred neprijetnimi in kvarnimi posledicami letošnje moče in gnilobe.

Vino naj se tedaj čim prej pretoči, posoda pa dobro zažvepla.

OPEŠANE NJIVE.

Ze od lanske jeseni sem trpimo na pomanjkanju krme, živine in gnoja. Letos smo zopet v tej stiski. Zaradi slabe letine pri krmi in zaradi zmanjšane števila živine bomo pridelali zopet premalo gnoja. To je hud udarec za našo kmetijo. Udarjena ni samo vsa naša živinoreja, ampak tudi vse naše poljedelstvo. Če manjka gnoja, trpijo njive in sploh vsi pridelki.

Za našega kmetovalca ni kmalo večje škode, kakor je dolgotrajna suša v zvezi s pomanjkanjem krme. Vsa kmetija pride v tem slučaju iz svojega tira, in treba je več let, da se ta škoda zopet poravnava. Slabo gnojenje njiv v takih letih se pozna leta in leta, in preden se hlev zopet napolni, traja tudi več let. To so za kmetovalca leta stiske in pomanjkanja!

V takih letih moramo gledati, da nam njive preveč ne opešajo. Kdor količkaj zmore, naj si pomaga v takih letih tudi z nakupom umetnih gnojil. V ostalem je pa zbirati in spravljati na gnoj vse, kar je mogoče.

Sedaj je važno, da napravimo dosti stelje, da nagrabimo dosti listja itd., da bomo lahko bolj nastiljali in napravili tem potom dosti gnoja. Potrebno je tudi, da si pomagamo s kompostom. Koliko več bi se lahko pridelalo tudi na travnikih, ako bi napravljali kompost, tako kakor delajo po drugih krajih! Pri nas pa poznamo kompost komaj po imenu. Če velja kompost za večje in velike posestnike, je še bolj potreba, da ga napravljamo mali posestniki.

šupe, trdno zbito ogrodje iz desk, ki so ga odtrgali valovi in ki je zdaj plavalo kakor velik plav po vodi. Ko je dospela streha bližje, jo je Gašper zgrabil z drogom in nas poklical na pomoč, ker bi ga bila sicer potegnila za seboj. Prijeli smo ga okoli pasu in ga krepko držali. Ko je potem plav dospel v strujo, je prišel sam k naši strehi s toliko silo, da smo se bali, da se razdrobi v ti-soč kosov.

Gašper pa je pogumno skočil na ta plav, ki nam ga je slučaj poslal na pomoč. Prekoračil ga je na vse strani, da se prepriča, je li trden, medtem ko sta ga Peter in Jakob držala nepremično. Potem se je zasmejal in je dejal ves vesel:

„Oče, zdaj smo rešeni... Nič več se ne jokajte, ženske!... To je pravi čoln. Poglejte, moje noge so čisto suhe. Vse nas bo nosilo in prostora je dovolj.“

Vendar je smatral za potrebno, da plav še bolje utrdi. Polovil je nekaj plavajočih tramov in jih zvezal z vrvmi, ki jih je bil Peter za vsak primer vzel seboj. Pri tem je enkrat

padel v vodo, a ko smo zakričali, nam je odgovoril z veselim smehom. Voda ga je že poznala, saj je iz lahke celo miljo preplaval po Garoni. Ko je zopet zlezal na streho, se je otresel in nam zaklical:

„Tako, zdaj pojdite gori! Ne izgubljam časa!“

Ženske so klečale, Gašper je moral Veroniko in Miciko prenesti na plav ter ju je posadil na sredo. Roza in teta Agata sta se splazili sami s strehe in sta sedli poleg deklet.

Ozrl sem se tja k cerkvi. Anica je stala še vedno ondi. Slonela je ob dimniku in je držala otroka z obema rokama kvišku. Voda jej je segala že do pasu.

„Nič se ne bojte, oče!“ je rekel Gašper. „Vzamemo jo mimogrede seboj — obetam vam.“

Peter in Jakob sta že bila na plavu in zdaj sem jima sledil še jaz. Plav se je nagnil nekoliko na stran, a bil je res zadosti trden, da je nosil nas vse. Gašper, ki je zapustil streho zadnji, nas je prosil, naj prime-mo droge, ki jih je nabral, in naj porabljam kot vesla. Storili smo vse,

kar je dejal, on sam je držal dolg drog v rokah in ga uporabljal z veliko spretnostjo. Na njegovo povelje smo se z vsemi našimi drogi uprli ob streho, da bi odrinili plav. Vzlic vsemu trudu pa se nismo mogli odtrgati. Po vsakem poizkusu nas je butnila reka vedno iznova na streho nazaj. Bilo je zelo nevarno, kajti močni sunki bi bili lahko vsak trenutek razdrli naše vozilo.

In zdaj nas je zopet prevzel občutek, da smo brez moči. Ze smo mislili, da smo rešeni, a reka nas je držala še vedno v oblasti. Bilo mi je že žal, da nismo pustili žensk na strehi, zakaj bal sem se vsak hip, da zdrknejo v vodo. Toda ko sem govoril o tem, naj bi šli s splava, so klicali vsi:

„Ne, ne, še enkrat poizkusimo! Rajši umremo tukaj.“

Gašper se je nehal smejati. Pono-vili smo svoj napor in se s podvo-jeno silo upirali z drogi proti strehi. Končno se je izmislil Peter ter je splezal na strešno sleme in je potegnil plav z vrvjo na drugo stran. Ho-tel nas je na ta način spraviti iz

struje. Ako bi potem skočil zopet na plav, bi nam bilo lahko z veslanjem odplavati dalje.

Ali Gašper se je spomnil, da mi je obljubil rešiti nesrečno Anico, ki je še vedno strašno kričala. To je bilo mogoče le, ako splavamo preko ceste in skozi strašno reko, proti kateri smo se borili zaman že tako dolgo. —

Vprašujoče me je pogledal. Bil sem obupan. Še nikoli ni divjal v moji duši toliko boj. Osem človeških življenj smo morali postaviti v nevarnost. In vendar nisem imel moči, da bi se uprl groznim klicem na pomoč.

„Dà, dà,“ sem rekel Gašperju. „Ne gre drugače... saj je ne moremo pustiti.“

Povesil je glavo in ni dejal nobene besede. Potem je začel zopet delati s svojim drogom, ki ga je upiral proti razvalinam zidov, molečih iz vode. Plavali smo mimo sosednje hiše, preko naših hlevov.

A ko smo priplavali na cesto, se nam je izvil krik. Struja nas je zgrabila, nas potegnila seboj ter nas gna-

Storimo tedaj vse, kar je v naši moči, da se izboljša in poveča pridelek gnoja in da nam vsled prepičlega gnojenja ne opešajo njive in travniki.

GNOJ TREBA PRIDELATI!

Pri nas ni nobenega pravega ravnanja z gnojem. Gnoj se zmeče na kup in tam pusti ležati, dokler ga ni treba voziti na njive. Gnoj smatramo slej kot prej za hlevski odpadki, ki ne potrebuje nobenega posebnega dela. Če je gnoj slabše ali boljše kakovosti, je to posledica bolj ali manj ugodnega vremenskega vpliva. Tako se navadno misli.

To je pa pogrešno stališče! Res je hlevski gnoj iz živalskih odpadkov, toda vrednost njegova — in na tej nam mora biti predvsem ležeče — se pri enakem gnoju močno izpreminja in obrača po tem, kako mi z gnojem ravnamo. Saj ni vseeno, ali ga pustimo nemarno ležati, tako kakor ga zmečemo na gnojišče, ali ga pa na gnojišču obdelujemo. Zamenjarjen gnoj bo zmeraj slabši kakor pa gnoj, s katerim smo pravilno ravnali.

Če hočemo imeti dober gnoj, potem ga moramo pridelati. Sami moramo namreč pomagati, da se napravi dober gnoj, da se gnoj med ležanjem pravilno razkaja in prav pretvarja v dober gnoj. Skrbeti moramo, da se nahaja v gnojnem kupu le toliko zraka, toplote in vlažnosti, kolikor je teh pogojev za ugodni razkroj potreba, skrbeti pa tudi za to, da se gnoj po celem kupu enakomerno ugodno razkaja. Zaradi tega ne smemo trpeti, da nam leži gnoj, kakor ga ravno namečemo, po vsakem kidanju, ampak mi moramo gnoj po vsakem kidanju enakomerno poravnati in potlačiti, tako, da leži po celem kupu enakomerno izpostavljen vsem vplivom zraku in vremena. Če bomo z gnojem tako ravnali, potem bomo gnoj pridelavali in pridelavali bomo boljši gnoj, kakor ga dobivamo sedaj. Gnoj bo postal naš pridelek in ne bo zgolj odpadki, za kar ga danes smatramo.

Tudi gnoj treba pridelati!

IZBOLJŠEVANJE VRTNE ZEMLJE.

Za vrt je treba dobre, rahle in rodovitne zemlje. Zemlja, ki je bogata na črni prsti in ki je vsled tega tudi dosti rahla, je najboljša vrtna zemlja. Pravimo ji sprsteninska zemlja ali pa tudi črna zemlja. Taka zemlja je rodovitna in vrh tega rahla in

gorka, kar je za vrtno rastline največjega pomena. Na taki zemlji raste najbolj nežna in najbolj okusna zelenjava.

Po naših krajih je malo take vrtno zemlje. Pri nas je zemlja večinoma ilovnata, težka, za zelenjavo presirova in premalo rodovitna. Rdeča ali rjava ilovica ni dobra za vrtove. In take zemlje je pri nas največ. Tako zemljo moramo izboljšavati, da postane dobra za vrt. Treba jo je rahljati in razen tega izboljšati v rodovitosti. Rahljati jo moramo s tem, da ji primešavamo cestnega blata, apna, zidnega sipu, peščene zemlje, premogovega pepela, šotnega drobiža itd., tedaj takih tvarin, ki zemljo rahljajo. Njeno rodovitost je pa tudi s tem izboljšavati, da jo močno gnojimo in pogostoma gnojimo. S hlevskim gnojem jo obenem tudi rahljamo in bogatimo na črni prsti. Tudi z dobrim kompostom vplivamo zelo ugodno na njeno izboljševanje.

Potrudimo se torej in izkušajmo slabo vrtno zemljo izboljšati, da postane bolj delavna in bolj rodovitna. Sedaj jeseni in čez zimo je prilika, da napelujemo na vrti tvarine, ki so dobre za rahljanje zemlje. Če mogoče, naj se že sedaj raztrosijo in s stihanjem pomešajo z zemljo, sicer pa na spomlad.

Če ni prilike za tako izboljševanje, potem naj se vrtna zemlja saj močno gnoji in dobro obdeluje. Prazna zemlja naj se pred zimo redno preštira, da jo zimski mraz prešine in drobi.

KAKO SE REŠIMO HROŠČEV?

Ogromna je škoda, ki jo trpimo po naših krajih pred hrošči. Ta golazen nam prizadeva v zemlji nešteto škodo, ki gre v stotisoče. Proti temu škodljivcu nismo do sedaj še nič uspešnega dosegli. Naša zemlja je slej ko prej polna tega škodljivca. Ves naš boj proti hrošču je pomanjkljiv, ker se omejujemo le na pokončevanje hroščev v kebrovih letih. Pa še takrat je ta boj površen in premalo resen.

Ako bi se za pokončevanje hroščev bolj zavzeli in ako bi tistih par dni hrošče z združenimi močmi in z vso silo preganjali in uničevali, bi se sigurno dalo dosti več doseči. Žal, da se tega sovražnika vse premalo zavedamo in da ga sprejemamo kakor kako drugo vremensko uimo, proti kateri smo seveda brez izdatne moči.

Če hočemo hrošče zatirati, moramo predvsem pokončevati hrošče in potem še črve, ki se pasejo po zemlji in prizadevajo največ škodo.

la zopet proti naši hiši. Zgodilo se je v trenutku. Kakor suh lisi se je vrtil naš plav, in v hipu, ko smo zakričali, smio že čutili, kako smo s strašno močjo butnili ob streho. Naš plav se je razdrobil, razvezane deske so plesale okoli, in nas je vrglo v vodo.

Kaj se je zgodilo potem, ne vem več. Spominjam se samo, da sem videl, kako plava teta Agata vznak po vodi. Krila so jo držala še nekaj časa kvišku, potem se je potopila, z glavo vznak, ne da bi se branila.

Huda bolečina me je zopet ovestila. Peter me je potegnil za lase na streho. Obležal sem in buljil okoli sebe.

Peter pa se je zopet potopil. V svojem napol zavednem stanju sem se čudil, da se je namesto njega pojavil poleg mene Gašper, ki je držal na svojih rokah Veroniko. Ko jo je položil tik mene, je skočil vnovič v vodo in se je prikazal z Miciko. Njen obraz je bil blede kakor vosek in tako otrpel, da sem že mislil, da je mrtva. Potem se je potopil še enkrat, a to pot brez uspeha. Peter ga je

podpiral pri njegovem trudu. Govorila sta, a razumeti ju nisem mogel, kaj pravita.

Ko sta potem vsa izčrpana splezala zopet na streho, sem vprašal: „In teta Agata — in Jakob — in Roza?“

Zmajala sta glavo. Debele soize so jima tekale po licih. Iz tega, kar sta mi pripovedovala, sem razumel, da je Jakobu neki tram razbil glavo. Roza se je oklenila trupla svojega moža, in on jo je vzel seboj navzdol.

Teta Agate ni bilo nikjer videti. Bržkone je vodna struja pognala njeno truplo skozi odprto okno v hišo pod nami.

Vstal sem in pogledal tja na streho, kjer je stala Anica. Toda vodovje se je dvigalo vedno višje. Ana ni kričala več. Videi sem le še njene visoko iztegnjene roke, v katerih je držala svoja otroka.

Potem so se pogrezniili vsi trije, in vodna gladina, ki jo je obseval mesec, se je zgrnila nad njimi.

(Dalje prih.)

Imamo pa še eno sredstvo, ki utegne največ pomagati, da se rešimo sčasoma hroščeve nadloge. In to je omejevanje hroščeve paše. Hroščev nadlogo čutimo namreč najbolj po krajih, kjer imajo hrošči dosti paše. Kjer ni paše za hrošče, tam tudi hroščev ni. To vidimo po krajih, kjer manjka hrastine in so gozdi iz samega jelovega drevja. Po takih krajih ni hroščev. Pri nas je pa v kebrovih letih na listnatem drevju, zlasti na hrastini, na divjem kostanju, vse živo te požrešne golazni. **Odpravimo po možnosti to pašo, pa se bomo iznebili tudi hroščev!**

Hrošči ne letajo daleč, ampak rojijo le v bližini svojega zarodišča. Če jim odtegnemo pašo, jim bomo odtegnili tudi življenske pogoje in prej jih bo konec. Puste naj se le ugodno stoječa drevesa, ki se lahko otesajo in kjer se lahko hrošči po tleh pobirajo. Ta drevesa naj ostanejo kot vaba. Drugo hroščem najbolj priljubljeno drevje in grmovje naj se pa po možnosti odstranjuje in trebi. To delo se ne bo dalo na mah izvesti, tudi povsod ne, vendar se da v tem pogledu mnogo dobrega storiti za zatiranje hroščev. Kraj hrastovih gozdov se hrošči najraje pasejo. V primernil legah naj se kraj gozdov zasajajo smreke, da se hrošči saj sčasoma preženejo. Naši potomci nam bodo hvaležni za to našo skrb. Ako bi se naši gospodarji vsepovsod prav zavedli ogromne škode in ako bi se resno poprijeli boja proti temu največjemu škodljivcu našega poljedelstva in travništva, bi se dali vsi naši pridelki še izdatno izboljšati.

Vsa županstva naj bi se lotila tega vprašanja! Hroščeve nadloge se moramo reševati!

Gospodarstvo

PREMIranJE GOVEDI V LETU 1922.

Vsled pomanjkanja krme, ki je nastopilo po hudi suši in iz tega izvirajoče slabe kakovosti goveje živine, se premiranja v letu 1921. niso vršila. V to namenjena denarna sredstva so se obrnila v vzdrževanje najboljših in najlepših starejših plemenskih bikov in je na ta način uporabi pri danih razmerah na splošno gotovo več koristil.

Nič kaj boljše niso bile prehranjevalne razmere letošnjo jesen; vsled pomanjkanja krme je živina bila v jako bornem stanju. Zaradi tega ni imelo pomena prirejanje splošnih premiranj v velikem številu. Pač pa so se po vsej Sloveniji na jesen vršila licencovanja bikov, združena

s premiranjem najboljših plemenjakov, ker upamo na ta način rešiti zopet nekaj starejših bikov pred predčasno odprodajo.

Splošna pregledovanja in premovanja goveje živine.

pri katerih je bil dognan tudi ženski material, so se vršile letošnjo jesen na šestih krajih, in sicer so to bila sledeča: živinska razstava na Bledu, za katero je prispevalo in jo omogočilo kmetijsko ministrstvo; dalje prva razstava matične živine v št. Jurju ob juž. žel.; združna premiranja v Selcih, Sodražici in Stru-gah ter okrajno premiranje v Marenbergu.

Uspeh teh premiranj je razviden iz sledečega

seznama o premovanju goveje živine v letu 1922.

1.) Premiranje za politični okraj Radovljica (društveno) na Bledu dne 8. septembra: dogon: 16 bikov, 52 krav, 28 mlade živine; število premiranih živali: 11 bikov, 22 krav, 18 mlade živine; pasma: rdeče-cikasta, gorenjska; nagrade: državna 6710 Din.

2.) Premiranje živine članov živinorejskega odseka kmetijske podružnice v št. Jurju ob južni železnici (društveno) dne 11. septembra: dogon: 5 bikov, 42 krav, 19 mlade živine; število premiranih živali: 5 bikov, 39 krav, 19 mlade živine; pasma: sivopšenična pomurska; nagrade: državna 4610 Din.

3.) Premiranje za sodni okraj Marenberg v Marenbergu (okrajno) dne 29. septembra: dogon: 9 bikov, 13 krav, 9 mlade živine; število premiranih živali 8 bikov, 11 krav, 6 mlade živine; pasma: bela; nagrade: državna 2000 Din, okrajna 1640 Din, občinska 250 Din.

4.) Premiranje samo živine članov živinorejske zadruge Selca v Češnjici (zadružno) dne 3. oktobra: dogon: 6 bikov, 29 krav, 17 mlade živine; število premiranih živali: 6 bikov, 18 krav, 5 mlade živine; pasma: rdeče-cikasta, gorenjska; nagrade: državna 2000 Din, zadružna 270 Din.

5.) Premiranje samo živine članov živinorejskih zadrug na Dolenjskem v Sodražici (zadružno) dne 5. oktobra: dogon: 18 bikov, 24 krav, 21 mlade živine; število premiranih živali: 17 bikov, 24 krav, 18 mlade živine; pasma: siva; nagrade: državna 3250 Din, zadružna 495 Din.

6.) Premiranje samo živine članov živinorejskih zadrug na Dolenj-

V. Mrštik:

Slana

Strašen gost je posetil deželo. Slana. Sežgane cvetice so se valjale po tleh, so visele v cunjah z vej. In drevesa so cvetela tako krasno. Vas je bila z njimi polita kakor z mlekom. In čebele...

Vse je popila slana v eni noči. In zopet je bilo mogoče videti, kolike strahote preživlja kmet, proti kateremu se je zarotila narava.

Reče se: dobra narava. Ampak tako govori le človek, ki njenih strahot ne pozna. Maščevalna je, hudobna, grozna. Zaman vse javkanje, zaman vse tožbe. Vinogradi izginejo, drevesa padajo, vrtovi se izpreminjajo v puščavo.

Sejati, saditi? Znova? Čemu še? Čemu?

Ako lahko ena sama noč tako opustoši — kdo bi še sadil, kdo še gajal?

Vrtovi so cveli tako ljubko. Kmetje so hodili po njih, kakor po paradižu.

Danes je pobegnil. Iz paradiža ga je pregnala slana. —

Kmet je potrpečljiv, trden in nepopustljiv, cel mož.

Strmiš nad njegovo brezprimerno mirnostjo, ako pada toča, ako divja vihar, ako svetlika požar.

Toda to pot se je vračal marsikdo jezen, potr, telo mu je omahovalo v kolenih.

Bil je že razvajen po mehki pomladi. Ako drevje cvete, je navadno maj. In zdaj se je maščevala zima nad človekom zaradi lepih dni, za katere ni prosil še nihče. Na razvajene hrbte je padla slana kakor bič...

Toda tudi strašni dan je minil.

In kakor bi se ne bilo nič zgodilo, so delali ljudje vnovič.

Tedaj je razumel človek, kaj pomenja človeštvu Bog. Začetnika vsega sveta, a tudi začetnika vsega zla. Nanj in na njegovo modrost zvrčajo najbolj kruta opustošenja, brez njega pa zasleduje človeka le obup.

In kdor je kdaj slišal ljudstvo na dan sv. Marka, kako kleči v gru-čah in moli k Bogu za zaščito setve ter prosi nebo v koprnečih pesmih usm-

skem v *Strugah* (zadružno) dne 6. oktobra: dogon 8 bikov, 58 krav, 25 mlade živine; število premiranih živali: 8 bikov, 49 krav, 20 mlade živine; pasma: siva; nagrade: državna 3500 Din, občinska 500 Din, denarnega zavoda 500 Din, zadružna 325 Din.

Misel zadružnih premiranj je bila letos jako srečna. Pri zadružnih premiranjih dobe odlikovanja le oni živinorejci, ki so s svojim trajnim delom prispevali k napredku živinoreje, medtem ko so priznanja pri okrajnih premiranjih včasih lahko bolj od naključja odvisna, ker se podeljujejo tudi za slučajne, torej ne trajne uspehe.

Najlepšo živino je to leto pokazala

živinorejska zadruga v Sodražici.

Posebno prijetno nas je na premiranju v Sodražici iznenadila precejšnja izenačenost priganega materiala; žival je bila živali podobna. To znači lep napredek, ki naj zadrugo izpodbuja, da nadaljuje svoje delo po začrtani poti. Dobro znamenje je bilo zadostno število razstavljenih bikov, ki so večinoma dosegli lepa priznanja. Prav posebej moramo omenjati dve in pol leti starega sivca, ki ga redi g. Modic Urban od Sv. Gregorja. To je danes morda najkrasnejši bik na vsem Dolenjskem, zadosti širok in globok, je dobil prisojenih 29 enot in 250 Din nagrade.

Glede uspeha stoji na drugem mestu

živinorejska zadruga v *Strugah*, ki je z mnogoštevilnim dogonom matičnih krav pokazala veliko zanimanje. Vseled pčeljših krmskih razmer so bile živali v reji nekoliko za Sodražico, vendar se pa jasno kaže stalen napredek kot vpliv dobro organiziranega podrobnega dela. Ta zadruga (načelnik Fr. Hočevar) že nekaj časa sem slovi po tem, da je pri nakupu in dodelitvi plemenskih bikov silno izbirljiva. V doslednem zasledovanju tega cilja je dosegla zadruga živina zaslužen sloves med dolenjskimi živinorejci. Število bikov, ki jih je zadruga razstavila, sicer ni bilo visoko, a bili so vsi prvovrstni. Omeniti je, da se je pri tej zadruzi premiranje vršilo na podlagi matične knjige, tako da ga je smatrati lahko kot redno revizijo plemenskih živali v zmislu zadružnih pravil.

Jako lepa je bila

razstava govedi v Št. Jurju ob juž. žel.,

katere je priredil živinorejski odsek tamkajšnje kmetijske podružnice. Je

ljenja za divje zibajoče se žito, on razume breme sklonjenih glav in razume junaško vdanost, s katero sprejemajo požare in točo, slano in smrt.

Bog! — Bog je vzrok in konec vseh reči, Bog je pribežališče in upanje vseh.

Od Boga poslane kazni — in ne upor elementov.

Za grehe — in ne ker je narava zlobna, trpi ljudstvo.

Bog je dal, Bog je vzel — češčeno bodi njegovo ime!

On je in bo, ker mora biti tako.

(Iz češčine.)

Mora za ljubezen.

Genovefa: «Boltežar, Boltežar, ti me nimaš več rad!»

Kaplar Boltežar: «Kaj pa misliš! Moja ljubezen je vedno enaka.»

Genovefa: «Vidiš, v začetku najinega znanstva si plačal v gostilni ti za mene, potem sva plačevala vsak za sebe, sedaj pa moram plačati jaz za obadva.»

to najmlajša, pa veliko obetajoča živinorejska organizacija. Letošnje pomlad se je izvršil vpis najboljših živali v matično knjigo in že letošnje jesen je podružnica uprizorila razstavo vpisane živine. To se je zgodilo o priliki obiska srbskih kmetovalcev, ki so bili polni hvale o razstavljenem materialu. Naloga odseka je delovati na izboljšanje mlečnosti pri pomurski pasmi. Odsek živahno deluje ob velikem zanimanju okoliškega prebivalstva. Razstavljenе živali so nudile lepo sliko, zlasti kar se rastnosti tiče. Osobito sta vzbujala zanimanje dva starejša bika, šestletni pšenične barve ter štiri-letni sivec (lastnika Urlep in Rozman). Živinorejski odsek ima hvalježno polje: razen zvišanja mlečnosti bo treba delovati tudi na večje izenačenje zunanji oblik. Vsekakor pa imamo tukaj že danes dobro vzrejevališče za plemenske bike pomurske pasme, s čimer je napravljen važen korak k osamosvojitvi.

Prav lepo se je obneslo premovanje v Češnjici, kjer je pokazala

živinorejska zadruga v Selcih svojo živino. Ta zadruga je najstarejša živinorejska zadruga v Sloveniji in razpolaga trenutno brezdvomno z najboljšim plemenskim materialom na Gorenjskem. Vsled tega jo je smatrati za važno oporišče pri nadaljnjem pospeševalnem delu na Gorenjskem. Zalagati jo bo treba z najboljšimi plemenjaki in jo spodbujati k marljivemu delu s predavanji, tečaji itd. V tem slučaju bo selška dolina lahko postala zakladnica za plemensko živino ostale Gorenjske. Na razstavi smo videli precej lepe, zastavne bike, krave so bile srednje težke in lepe ter z vsemi znački dovoljne povprečne mlečnosti. Iz tega materiala zadruga lahko pri smotrenem delu čez nekaj let vzgoji prvovrstno plemensko živino, za katero bo našla prav lahko dobrih odjemalcev.

O živinski razstavi na Bledu sem svoječasno obširno poročal.

Omeniti mi je še

premovanje v Marenbergu, za katerega se je tamkajšnji okrajni zastop že tri leta potegoval. Pokazalo se je, da je bilo splošno pregledovanje silno potrebno, kajti ugotovilo se je silno pomanjkanje dobrih bikov navzlic temu, da so v okraju vsi pogoji dani za uspešen razvoj živinoreje. V okraj je treba zanesti le podrobno delo potom pouka in naveta pri plemenskem odbiranju in pravilni vzgoji plemenskega naraščaja. Pridobiti je za rejsko delo boljše posestnike, ki naj začnejo med seboj tekmovati. Zaenkrat pa je neobhodno potrebno spraviti v roke zanesljivih rejcev nekaj dobrih plemenjakov. Okrajni zastop se je izjavil pripravljenega v to svrhu tudi denarno žrtvovati k nakupu plemenjakov.

Pri vsakem premiranju je imel živinorejski referent primeren poučni govor o vtisih premiranja ter dajal nasvete za nadaljnje delo. V Sodražici in *Strugah* se je premovanja udeležil tudi šef kmetijskega oddelka, ki je obljubil moralno in materialno oporo, dokler bodo zadruge smotreno in uspešno izvrševale svoje naloge.

H koncu poročila naj omenim še sledeče: Letošnja premiranja so jasno pokazala vrednost organiziranega podrobnega dela. Material pri živinorejskih zadrukah nas je o tem zadostno prepričal. Za tako delo pa ni treba ravno zadruge, opravljajo ga lahko živinorejski odseki pri občinah ali podružnicah, glavno je, da se začne delo pravilne plemenske odbire in nabave dobrih plemenjakov resno in smotreno izvrševati. Samo besede danes ne zadostujejo več,

treba praktičnega izvajanja. Kjer si krajevni faktorji niso na jasnem, želijo pa napredka ter se podrobnega dela ne ustrašijo, naj povabijo pristojnega živinorejskega inštruktorja ali okrajnega ekonoma, ki bo dal podrobna navodila.

Letošnje živinorejske prireditve niso bile mnogoštevilne, a vršile so se večinoma v oporiščih naše živinoreje in so zaradi tega silno važne. Če bomo imeli enkrat doma dobro urejena vzrejevališča, smo prestali najhujšo krizo v naši živinoreji, kajti dosegli smo delno osamosvojitve tudi na tem polju. Do sedaj so boljši naši živinorejci v številnih slučajih dokazali, da znajo tudi oni vzrejati dobre bike, ki se lahko pokažejo pred vsakim še tako kritičnim očesom. Dal Bog, da najdemo med živinorejci še dosti razumnih in pridnih sodelavcev, ki bodo svoje zmožnosti postavili v službo domače živinoreje. To je domoljubno delo prve vrste, v korist kmetijskega stanu kakor tudi ugledu naše pokrajine, od katere pričakujejo naši južni bratje z vso pravico potrebnega napredka in novih pobud.

Inž. Jos. Zidanšek

živinorejski nadzornik.

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 27. novembra: 100 avstrijskih kron za 9 in pol do 10 par, 100 češkoslovaških kron 195 in pol do 198 in pol dinarja, 100 nemških mark za 1 dinar 12 par, 100 laških lir za 293 do 297 dinarjev, 1 dolar za 61 in pol do 62 in pol dinarja, 100 madžarskih kron za okoli 2 in pol dinarja, 100 švicarskih frankov za 1160 dinarjev.

= Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi po deželi sledeče poučne sestanke in predavanja v prvi polovici decembra: 1.) V nedeljo, dne 3. decembra v Rovtuh (pom. okr. ekonom Matjašič o pravilnem obrezovanju, čiščenju, gnojenju sadnega drevja, o ravnanju z moštom), v Kostanjevici (p. okr. ekonom Ambrož o racijonelnem gnojenju) in v Starem trgu na Štajerskem, v župnišču (okr. ekonom Wernig, o perutninarstvu in prašičereji). 2.) Na praznik, dne 8. decembra v Mežici na Koroškem (okr. ekonom Wernig o uporabi umetnih gnojil, o oskrbovanju travnikov in umni živinoreji). 3.) V nedeljo, dne 10. decembra v Prevaljah (isto predavanje), na Uncu (pom. okr. ekonom Matjašič o živinoreji). 4.) V ponedeljek, dne 11. decembra v Logatcu, v sredo, dne 13. decembra v Gorenji vasi in v četrtek, dne 14. decembra v Gornjem Logatcu (praktični tečaj o obrezovanju sadnega drevja, pom. okr. ekonoma Matjašič).

= Cene na ljubljanskem trgu. Prošli teden se je na ljubljanskem trgu prodajalo goveje meso prvovrstno 44 do 48 K, slanina 105 do 110 K, mešana slanina 100 K, ameriška mast 94 K, domača mast 120 K, moka 25 kron za št. 0, kristalni sladkor 66 K, v kockah 74 K.

= Na zagrebškem tedenskem sejmu dne 22. novembra so bile za kg žive teže nastopne cene: voli prvovrstni 30 do 36 K, drugovrstni 24 do 28 K, tretjevrstni 16 do 20 K, krave drugovrstne 23 do 28 K, tretjevrstne 12 do 18 K, mlada živina 26 do 30 K, teleta prvovrstna 40 do 45 K, drugovrstna 36 do 38 K, svinje prvovrstne 63 do 71 K, drugovrstne 50 do 58 K.

= Cene krmi na zadnjem zagrebškem sejmu so bile: seno po 700 do 900 K, detelja po 1000 K, slama po 450 do 560 K za 100 kg.

= Žitni trg. Prošli teden se je tržišča pšenica v Vojvodini po 1550 do 1600 K, rž po 1550 K, oves po 1000

kron, stara koruza po 1300 do 1400 kron, nova sušena po 1050 K, moka št. 0 po okoli 24 K.

= Hmeljski trg v Češkoslovaški. Iz Žatca v Češkoslovaški javljajo, da so zadnje dni cene hmelja nekoliko nazadovale.

= Vinske cene v Češkoslovaški so se prošli teden znižale, kar je povzročilo zopet živahnejšo kupčijo.

= Vinski sejem v Beogradu, ki bi se moral vršiti sedaj, je odgojen na marec 1923.

= Društvo lesnih trgovcev se je osnovalo v Celju. Delokrog društva obsega politične okraje Brežice, Celje in Konjice ter sodne okraje Rogatec, Šoštanj in Slovenjgradec.

Beležke

+ Velika manifestacija za demokratsko stranko. V očigled ljubljanskih občinskih volitev se je preteklo soboto vršil v Ljubljani volilni shod demokratov, ki je uspel nad vse veličastno. Nad tisoč volilcev je do zadnjega koticčka napolnilo dvorano in govorniki so za svoja izvajanja želi burno odobravanje. Zborovalci so navdušeno klicali g. ministru dr. Žerjavu. Volilni shod je pokazal, da je demokratska misel čvrsto vsajena v srca ljubljanskih volilcev, ki tvorijo najčvrstejšo fronto proti vsem nasprotnikom napredne Ljubljane.

+ Uskoki. V Ljubljani se v nedeljo vršijo občinske volitve. Bije se oster boj, čigar izid bo odločil, ali hoče Ljubljana napredek in procvit ali pa klerikalno-boljševiško nazadnjaštvo in strahovlado. Nikdar ne ostane pozabljeno breznačajno pakiranje klerikalcev s pristalicami boljševiških načel. Toda enako sramotno vlogo bo igralo v slovenski politični zgodovini uskoštvo ljubljanskih magnatov, ki so se iz pohlepa po osebnih časteh in samoljubja odcepili od jugoslovanske demokratske stranke ter se združili z večnimi švigašvagari, narodnimi socijalisti, v tako zvano «Jugoslovansko zajednico». Uskoki demokratske stranke so sami advokati in velebogataši. JDS za njimi nikakor ne žaluje, pribiti pa je treba eno: ti dezerterji, ki jih je le neznatno število, hočejo na svoje limanice loviti kaline s tem, da se še vedno priznavajo za stare demokrate. V svojem zaspanem glasilu «Slovenskem Narodu» to venomer premlevajo, obenem pa izlivajo golide gnojnice na poštene in delavne voditelje demokratske stranke. Vsak demokrat na deželi ve, kaj je njegova dolžnost. Zato ne dvomi, da bo «Slovenski Narod» v kratkem izginil iz vseh pravih demokratskih hiš!

+ Občni zbor Samostojne kmet-ske stranke v Ljubljani. Pretekli ponedeljek se je v Ljubljani vršil občni zbor SKS ob precejšnji udeležbi. Predsedoval je načelnik SKS g. Pipan, kot govorniki so nastopili samostojni poslanci, ki so poročali o delovanju svojega kluba, narodne skupščine in poedinih parlamentarnih odborov. Posebno važen je bil govor g. ministra Pucelja, ki je obravnaval notranji in zunanji politični položaj ter pojasnil svoje stališče, ki ga je zavzel za odpravo carine na izvoz svinj. Zanimiva je bila ugotovitev o «zaslugah», ki si jih zaradi odpusta letnika 1898. lastijo klerikalni poslanci kakor sraka pavovo perje, medtem ko sta v resnici na tem največ delovala g. Pucelj in demokratski poslanec g. Kukovec. Edino pravilno sliko «delovanja» klerikalnih poslancev podaja nedavno slepomišljenje Gosarjeve in Brodarjeve interpelacije, ki po mnenju politikov pomeni blamažo, kakršne še ni doživela nobena druga stran-

ka. Občni zbor SKS je sprejel več resolucij in sklepov, s katerimi izreka svojim poslancem zaupanje ter se izraža za narodno edinstvo in za sodelovanje z jugoslovanskimi kmetijskimi strankami.

+ **Mussolini in Slovenci.** Neki beograjski časnikar je imel priliko razgovarjati se s sedanjim predsednikom italijanske vlade Mussolinijem. Med razgovorom je Mussolini izražal silno spoštovanje do Srbov. Ko pa ga je časnikar opozoril, da je v Jugoslaviji srbsko pleme združeno z brati Hrvati in Slovenci, je Mussolini odvrnil: «Ne spoštujem enako vseh treh. Globoko občudujem Srbe, manj Hrvate, najmanj pa Slovence.» To je prav razumljivo in mi Slovenci to vemo, če bi Mussolini tega tudi ne povedal tako odkrito. Vidi se pa na tej izjavi, kam pes tace moli. Vse naše zunanje sovražnike, med katerimi so italijanski fašisti najljutejši, v dušo peče zavest krepkega edinstvenega jugoslovanskega naroda, ob katerem se kakor pena ob skalo razbijajo vse njihove sovražne namere. Zato gre vse njihovo stremljenje za tem, da najprej razrušijo naše narodno edinstvo; ko bi se jim posrečilo zopet razločiti nas, bi imeli prav lahko opravilo, posebno nas Slovence bi pohrustali za zajtrk. Razvidno je pa iz tega tudi, kako dobrodošla je zunanjim sovražnikom gonja notranjih škodljivcev, klerikalnih avtonomistov in hrvatskih republikancev, ki z rušenjem narodnega edinstva opravljajo izdajski posej v prid prežečim italijanskim volkovom. Slovenski kmetje, zavedajte se, da ste sinovi mogočnega troimenega naroda od Triglav do Vardarja in obračunajte s klerikalnimi avtonomisti, ki so pomagali italijanske fašistovske sode!

Novosti

* **Invalidi pri kralju.** Pretekli teden je kralj Aleksander sprejel v avdienco deputacijo invalidov pod vodstvom kapetana Božidara Nestića, predsednika «Središnjega odbora invalidov». Slovence je v deputaciji zastopal invalid Ignac Turk. Kralj je zelo prisrčno sprejel odposlance invalidov, poslušal njihove želje in prošnje ter se z vsakim posameznikom dalje časa razgovarjal. Obljubil jim je, da bo osebno posredoval, da pride invalidski zakon, ki so ga predstavniki invalidov v oktobru pretresali z ministrom doktor Žerjavom, čim prej pred skupščino ter se tako na pravičen način končno odpomore stanju invalidov.

* **Kralj je daroval** za gledališče v Subotici 25.000 dinarjev.

* **Za jugoslovanskega konzula v Celovcu** je bil imenovan g. Zare Rašić.

* **Planinski odbor.** Pri konstituiranju planinskega odbora, katerega članje je imenoval oddelek za kmetijstvo, je bil izvoljen za načelnika kamniškega okraja g. Anton Cerar, posestnik v Kamniku, za kranjski okraj g. Ivan Meršol, posestnik v Kovorju, in za radovljški okraj g. Ivan Ažman, posestnik v Hrašah.

* **Upravno sodišče v Celju.** Kakor smo že poročali, je Celje določeno za sedež Upravnega sodišča za Slovenijo in Prekmurje. Upravno sodišče bo nastanjeno v Mestni hranilnici, nasproti kolodvoru, torej na najlepšem kraju, kakor to dolikuje instituciji, ki bo posebno dvignila ugled celjskega mesta.

* **Smrtna nesreča v Kamniških planinah.** Letošnja planinska sezona, ki beleži izredno visoko število planinskih nesreč, mora zaznamovati zopet nov posebno tragičen slučaj, katerega žrtev je postal mladi sodni

avskultant g. Jožko Turk iz ugledne narodne in napredne ljubljanske obitelji. Jožko Turk se je prošlo nedeljo v družbi več svojih prijateljev odpravil na Skuto. Ko je družba dospela na snežišče pri Malem Grintavcu, se je Jožko Turk spustil za kakih 100 m po snežišču, da poišče markacijo. Ko se je vzpenjal nazaj, mu je izpodrsnilo in nesrečnež je z veliko brzino zdrčal navzdol, padel 150 m globoko in z razbito lobanjo obležal mrtev. Njegovo truplo so naslednji dan prepeljali v Ljubljano, kjer se je ob številni udeležbi ljudstva, sokolstva in korporacij vršil krasen pogreb. Pokojni Jožko Turk je bil nadarjen jurist, navdušen planinar in splošno priljubljen družabnik. Težko prizadeti obitelji Turkovi bodi izrečeno najiskrenejše sožalje, mlademu pokojniku pa bodi lahka domača zemljica, ki jo je presrečno ljubil.

* **Iz ruskega ujetništva** se je prošli teden povrnilo med drugimi bivšimi ujetniki — Jugoslavlani tudi troje Slovencev: Fran Sušec od Sv. Andreja z ženo, Emil Matjaž iz Celja in Sebastjan Polda iz ljubljanske okolice.

* **Žrtev svojega poklica.** Orožnik Fran Škerlec je moral v mariborsko kaznilnico odpraviti znanega pohorskega razbojnika Kampla. Pri Teznu pa se je Kampel iztrgal ter oddal na orožnika Škerleca več strellov. Škerlec je vsled težke poškodbe umrl v mariborski bolnici. Zapušča ženo in več otrok. Roparja Kampla pridno zasleduje orožništvo.

* **Napad na Radića.** Stipa Radić je, kakor poročamo na drugem mestu, izključil iz svojega bloka frankovce, največje in najgнусnejše zablavljače čez vse, kar le diši po jugoslovanstvu. Še isti večer se je Stipa Radić moral sam prepričati, kakega gada je doslej redil in božal na prsih. Ko je sedel s svojo obitelji pri večerji, sta priletela skozi okno v sobo dva debela kamna, ki pa k sreči nista zadela nikogar. Razbito steklo šip se je raztreslo po vsej sobi. Kamna sta bila zavita v papir, na katerem je bilo napisanih par frankovskih groženj in psov.

* **Šaljivi Pašić.** Kakor znano, zastopa poljedelski minister g. Pucelj stališče, da se mora odpraviti carina na izvoz svinj. Ko se je na nedavni seji ministrskega sveta obravnavalo to vprašanje, je g. Pucelj zagovarjal svoje stališče s tem, da mi lahko svinje izvažamo iz države, mast pa dobimo iz Amerike po enako primerni ceni. Ko je to čul ministrski predsednik Pašić, je dejal g. Pucelju: «Aha, Vi hočete, da mi dajemo za mast dolarje, prašiče pa izvažamo za avstrijske krole...»

* **Za gladijoče v Rusiji.** Jugoslovanski narodni odbor za pomoč gladijočim v Rusiji je nakupil 40 vagonov sladkorja, 2 vagona mila in 100 vagonov konzerviranega mesa. Ves ta živež bo v Rusijo odposlan preko Carigrada in Odesa. Transport bo spremljal član odbora g. Gjorgjević, ki bo tudi razdelil blago med gladijoče.

Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1923. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. decembra 1922. prošnjo ter ji priložiti: 1.) rojstni in krstni list, 2.) domovinski list, 3.) zadnje šolsko izpričevalo, 4.) učno izpričevalo, 5.) ubožni list, 6.) npravstveno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prostost stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje kot neobvezen predmet

ogledovanje klavne živine in mesa. Prošnjo je kolkovati s kolkom za 3 Din, vsako prilogo pa s kolkom za 1 Din.

* **Potres v naši državi.** Pretekli petek so razni kraji v naši državi čutili precejšen potresni sunek, ki je ponekod povzročil tudi nekaj škode. Tako je v Osijeku smuknilo s streh par dimnikov ter so nekatere hiše dobile na zidovju občutne razpoke. S cerkvenega stolpa je padlo jabolko s križem. V Bosni so bila prizadeta mesta Tuzla in Brčka, v Vojvodini pa Subotica, Sombor in Novi Sad. Tudi nekateri Ljubljančani zatrjujejo, da jih je zjutraj streslo v postelji. Nekatere morda res, nekatere pa tudi v sanjah...

* **Potres v Slavoniji.** Iz Vinkovcev poročajo, da se je 24. novembra občutil močen potresni sunek v smeri od vzhoda proti zapadu. Trajal je 2 do 3 sekunde.

* **Umrli je v Ljubljani** g. Mihael Lukanc, vpokojeni polkovnik. Pokojnik je imel tudi pod avstrijsko vojaško suknjo narodno čuteče srce. Bodi mu zemljica lahka!

* **V Ameriki** je umrl naš rojak Janez Simur, doma z Drčjega vrha (občina Trebelno pri Mokronogu). V Ameriki je bival 20 let. Pokojnik zapušča ženo, dva sina in dve hčerki.

* **Pozor pred vraničnim prisadom.** Kakor poroča okrožni zavod za zavarovanje delavcev v Ljubljani, se je zadnji čas pojavilo med domačimi živalmi precejšnje število slučajev vraničnega prisada ali antraksa. Ta zelo nevarna kužna bolezen se s kožami, ščetinami, žimo in drugimi deli obolelih živali prenaša posebno na usnarje, krtačarje, sitarje in mesarje. Prvi znak je nevarna tvor na onih mestih, ki so okuženju najbolj izpostavljeni, torej posebno na rokah in na obrazu. Vsak tak tvor je treba takoj javiti zdravniku, ki bo odredil potrebno zdravljenje in bakteriološko preiskavo. Delavci omenjenih kategorij pa naj pazijo, da pri svojem delu preprečijo vsako poškodbo kože in da vsako tudi najmanjšo ranico obvežejo z neprodno obvezo in javijo zdravniku.

* **Pregledovanje javnih lokalov** se zadnje dni vrši v Zagrebu. Na policijo je namreč od strani gostov prihajalo mnogo pritožb o nesnagi po nekaterih gostilnah in kavarnah. Policija je sestavila posebno komisijo, ki vrši preiskavo zaradi snage in pri tem postopa kar najstrožje. Vsi prestopki zdravstvenega reda se kaznujejo z občutnimi denarnimi globami, v posebno kričečih slučajih pa se brezobzirno odvzame koncesija. To je popolnoma pravilno in bi bilo enako umestno tudi marsikod po naših krajih.

* **Mraz in megla.** Tudi jesen se počasi poslavlja od naših krajev ter se bolj in bolj oglašča predznanele zime, ledeni mraz. Posebno hladni so večeri in noči. Na Gorenjskem so pretekli teden že začele zmrzavati luže in studenci ter je ponekod že padel sneg. Ljubljano in okolico prekriva zjutraj navadno gosta megla, ki jo proti poldnevju začnejo prodirati rahli solnčni žarki. Počasi se iz gostega pajčolana izmotajo svetle in blagodajne opoldanske ure, ki pa le prehitro potečejo in meglena odeja zopet pregrene vso pokrajino. Vedno ostrejšje nastopajoči mraz nas svari, da se preskrbimo za zimo, ki bo letos menda z vso silo pritiskala na naša vrata.

* **Dvanajstleten sinko** ubil svojega očeta. V okolici Velikega Bečkereka je živel neki Štefan Kovač v vednem prepiru s svojo ženo, katere se je večkrat tudi dejansko lotil. Spori roditeljev so tako vplivali na dvanajstletnega sina Valentina, da je

divje zamrzil svojega očeta. Ko je nekega večera oče zopet začel v prepiru obdelovati svojo ženo s pestmi ter jo pobil na tla in teptal po njej, je sinko v silni razburjenosti zagrabil kladivo in zadal podivjanemu očetu več močnih udarcev po glavi. Kovač je padel v nezavest in je kmalu na to izdihnil vsled težkih poškodb. Dečka so izročili sodišču, toda pri nedavni razpravi so ga vsled olajševalnih okoliščin oprostil. Državni pravdnik pa je vložil poiziv in se bo stvar še ponovno obravnavala.

* **Nadebuden mesarček.** Mladi mesarski pomočnik E. Jamernik iz Jarenine se je nedavno vozil v družbi sedmih tovarišev iz Ljutomer v Maribor. Med vožnjo so se fantje med seboj sprli in se začeli klocutati. Ko jih je neki carinski uradnik opozoril, da se naj mirno obnašajo, mu je Jamernik prisodil krepak udarec preko glave. Izročen je bil sodišču.

* **Nesreča ubeglega kaznjencea.** V subotičkih zaporih so imeli zaprtega Jožefa Palfija, ki je bil na glasu kot znamenit slepar in tat. Palfi se je zapora naveličal ter skušal pobegniti nazaj v svobodo. Po vrvi se je spuščal z drugega nadstropja kaznilnice, ko pa je bil že pri sredi, se mu je vrv odtrgala in Palfi je z vso silo treščil na zemljo. Pri tem si je zlomil obe roki in nogi; oddali so ga v bolnico, ni pa upanja, da okreva.

* **Nesrečna ljubezen.** Mladi carinski uradnik Božo Vinković, službojoč v Sv. Ani pri Sušaku, je bil nesrečno zaljubljen. Preteklo nedeljo se je z avtomobilom odpeljal do Cernika, tam izstopil, potegnil revolver iz žepa ter si pognal kroglo v srce.

* **Zlagani mutec.** V mariborskih zaporih sedi Andrej Lichtenwallner, ki je umoril svojo ženo. Pri zadnjem porotnem obravnavanju so njegovo zadevo preložili, da se preišče njegovo duševno stanje, ker je sam trdil, da se mu včasih v glavi zmede. Svojo umobolnost je v zaporu hotel dokazati s tem, da cela dva meseca ni izpregovoril niti besede. Zadnjič mu je pa le ušlo. Zamerila se mu je slaba juha, ni mogel več premagati svoje molčečnosti in svoje jeze ter je začel glasno zabavljati. Sedaj torej, ko se mu je zopet vrnil dar govora, se bo že lahko zaradi svojega zločina zagovarjal pred prihodnjo mariborsko poroto.

* **Mrtvo dete v vlaku.** Na postaji v Bohinjski Bistrici so carinski organi našli v brzovlaku zavoj, o katerem so izprva mislili, da vsebuje pečeno kokoš ali kaj sličnega. Ko pa so ga odprli, so našli v njem mrtvega novorojenčka. Zverinska mati je zavoj z detetom vnesla v brzovlak najbrž že v Trstu. Zadeva se je v svrhu preiskave takoj sporočila tudi italijanskim oblastem, da iztaknejo brezsrčno zločinko.

* **V vodnjak ga je vrgel.** V selu Veliko Središče v Vojvodini se je skupuh Vita Bosankić hotel polakomniti zemlje svojega dvanajstletnega sinovca Milana, ki so mu ga umrli starši izročili v varstvo. Lakomni stric Vita je povabil dečka s seboj na polje. Ko sta bila daleč od vsake hiše, zgrabi dečka in ga vrže v bližnji vodnjak ter v mnenju, da je svoj zločinski posel dobro opravil, odide nazaj proti domu. Živahni dečko pa k sreči ni dobil nobene težke poškodbe ter mu je uspelo, počasi se izklobacati iz vodnjaka. Ko je srečno zopet prilezel na varno, je takoj pohitel k orožnikom in jim razložil dejanje strica Vite. Zločinskega pošteljivca so še isti dan izročili sodnji, dečka pa dali drugi obitelji v vzgojo.

* **Nesrečna smrt mlade pastirice.** V okolici Kanfanara v Istri je služila za pastirico devetletna sirotica Marija Cabram, kateri je vojna vzela očeta, mater so pa ubili razbojniki. Na paši ji je bilo mrzlo, zato si je po starl pastirski šegi zanetila ogenj. Ko si je pri njem začela ogrevati mrzle ročice, je potegnil oster veter ter se je pastirici vnela obleka. Deklica je klicala na pomoč in tekla proti domu. Obleka na njej je gorela naprej in sirota je kmalu onemogla ter se zgrudila. Prileteli so ji sicer na pomoč, toda ko so jo prinesli k njeni babici, je revica vsa opečena izdihnila.

* **Koliko je podedoval.** Neki delavec iz radgonske okolice si je pred vojno s pridnostjo in trudom prihranil 300 kron, kar je takrat že pomenilo nekaj. Vložil je to vsoto v nemško hranilnico v Radgoni. Nedavno je umrl in svoj prihranek zapustil nekemu sorodniku v Jugoslaviji, ki je takoj dvignil dedščino. V hranilnici so mu izplačali 300 avstrijskih kron in ko je srečni dedič zaprosil, naj mu zapuščino izplačajo v jugoslovanski valuti, so mu dali eno našo krono in 65 vinarjev. Torej si za celo dedščino ni mogel kupiti niti škatlice vžgalic.

* **Ženo prodal — za dve vreči krompirja.** Posesnik Josip Adalić v Dardi na Hrvaškem se je enostavno naveličal svoje žene. Šel je v gostilno, se tam nakresal sladkega vinca in v ginljivem razpoloženju začel razlagati gostilničarju, da mu žena ni več po volji in bi jo kar odstopil, če bi jo le kdo maral. Gostilničar, lisjak, je ponudil naveličanemu zakoncu dve vreči krompirja, če mu reš proda ženo. Udarila sta v roko in kupčija je bila gotova. Seveda je vest o celem poslu prišla tudi do ušes prodane žene. Hudo se je razjezila zaradi take sramote in sklenila svojega ljubeznivega soproga odpraviti v nebesa. Pomešala mu je torej strupa v jed, toda mož je to takoj opazil in svojo soprogo naznanil sodišču. Sodišče v Baji je ženo sicer obsodilo zaradi poizkušnega umora, a je tudi možička primerno poučilo, da ne gre kar tako menjavati in prodajati svojo boljšo polovico za dve vreči puhlega krompirja.

* **Celjska porota.** Tudi zimsko zasедanje celjske porote odpade, ker je premalo slučajev, da bi se izplačalo sklicati porotnike. Slučaji se odstopijo mariborskemu in ljubljanskemu porotnemu sodišču.

Iz raznih krajev

* **V Črnučah** je posestniku Francu Bajdetu izginilo 280 dolarjev. Kdo jih je izmaknil, si za enkrat ni sta na jasniem ne g. Bajde ne orožništvo.

* **V Selah** je umrl posestnik Anton Hovnik, bivši dolgoletni član občinskega sveta in župan. N. v m. p.!

* **V Rakitni** pri Preserjah je Keržičev hlapec Martin Šivec krmil konja. Nehvaležni konjiček pa je namesto po krmi hlastnil po hlapcu in mu odgriznil desno uho. Šivec je moral v bolnico.

* **V Kostanjevici na Dolenjskem** je umrla ga. Elizabeta Gatsch, rojena Sever, v visoki starosti 90 let. N. v m. p.!

* **V Vincah** pri Sodražici je umrla lesna trgovka in industrijalka gospa Marija Gruden. N. v m. p.!

* **V Spodnjih** so tatovi vlomili v stanovanje Antona Graška ter mu pokradli raznega blaga v vrednosti 27.000 kron.

* **Na Vrhniki** so aretirali Tomaža Tavčarja, ki je izpred neke gostilne odpeljal konje in voz posestnika

Bečona. Prekmalu so mu bili za petami in mož je moral rajzati v luknjo.

* **Na Petkovcu pri Rovtuh** so neznan tatovi pokradli Mariji Gabrovšek za 3000 kron obleke.

* **V Predvoru** je neznan biciklist izmaknil Antonu Broliku kolo, vredno 4500 kron.

* **V Podlipovcu pri Zagorju** je obhajal biserno poroko g. I. Lovrač s svojo soprogo. To je pač redka slavnost in moremo dolgoletnima zakoncema želeli še obilo zdravlja.

* **V Mengšu** je na prošlem semnju imela podjetna družba žepnih tatov precej dober plen. Manci Vrhovnik je izginilo 3420 kron, Mariji Keršič 3080 kron in Apoloniji Stempel 840 kron.

* **Na Zidanem mostu** je bila strojni Lubeju iz zaklenjenega stanovanja ukradena vsa obleka ter znatna vsota denarja.

* **V Krmelju** so v pisarno g. Jakila, lastnika tamošnjega premogokopa, vlomili neznan lopovi. Nadejali so se velikega plena, pa so v svoje veliko začudenje našli prazno blagajno. Za enkrat so se torej pošteno vrezali.

* **V Placarovcih pri Zavrču** se je posestnik Fran Ranfl vračal iz svojega vinograda proti domu. V gorici je malo preveč polukal na barigljio in ko je pri Dubravi stopal čez ozek most, je izgubil ravnotežje, padel v potok ter si ob kamenu prebil lobanjo. Prepeljali so ga domov, kjer je naslednji dan umrl. N. v m. p.!

* **V Žalcu** se je poročil g. Drago Naprudnik, upravitelj žalske pivovarne, z gđc. Pavlino Cilenškovo iz Griž. Bilo srečno!

* **V Žalcu** je stopil v pokoj postajenačelnik Fran Kunšek, ki je tam služboval 17 let. S svojo obitelji se je preselil v Kamnik.

* **V Žalcu** sta prošli teden v najožjem rodbinskem krogu obhajala srebrno poroko g. Fran Roblek, veleposestnik, župan in ugleden naroden delavec, in soproga ga. Ana, roj. Zanier. Uglednemu paru želimo še mnogo srečnih let.

* **V Slatini pri Ponikvi** ob južni železnici je umrla obče spoštovana mati Ajta Štibal v starosti 72 let. Lani je obhajala zlato poroko. Bodi ji lahka zemljica!

* **V Studencih pri Mariboru** je bilo vlomljeno v prodajalno konzumnega društva. Tatovi so napravili škode za 300.000 kron. Naslednje jutro je bilo ob Dravi sicer najdeno nekaj ukradenega blaga, storilcev pa še niso izsledili.

* **Na Črni gori pri Ptuj** se je poročil g. Zvonko Predan, nadučitelj pri Sv. Andražu v Slov. goricah, z gđc. Fani Miheličovo, učiteljico istotam. Bilo srečno!

* **V Oplotnici pri Konjicah** je umrla vzgledna mati Antonija Mejovk. Svečila ji večna luč!

* **Pri Sv. Lovrencu nad Mariborom** se je smrtno ponesrečil posestnikov sin J. Pulko. Peljal je les v tovarno v Majšpergu, na hudem klancu pa je skočil z voza in padel pod kolo, ki mu je šlo preko glave in mu jo popolnoma zdrobilo. Ostal je na mestu mrtev. N. v m. p.!

* **Pri Sv. Miklavžu** je v najlepši dobi umrla gospa Marija Tramšek, roj. Pavličič. Krasen pogreb je pokazal, da je pokojnica daleč okrog uživala ugled in spoštovanje. Blag ji spomin!

Po svetu

s **Nameravan atentat na rumunskega kralja.** Pretekli teden je rumunski kralj priredil velik lov. Neznani zločinci so pokvarili progo, po kateri bi se bil moral vračati dvorni vlak. Toda tik pred dvornim vlakom

je vozil drugi vlak, ki je skočil vsled zločinske poškodbe s tira in tako postal žrtev atentata. Sumi se, da so atentat pripravili boljševiški elementi, ki strežejo rumunski kraljevi rodbini po življenju.

s **Baron Sonnino umrl.** V Rimu je vsled srčne kapi umrl baron Sonnino, bivši italijanski ministrski predsednik. Pokojnik spada v vrsto najodličnejših italijanskih državnikov, za nas pa ostane v spominu v toliko, ker je bil oče znanega londonskega pakta, po katerem naj bi vsa Dalmacija pripadla pod italijansko krono. Med svojimi rojaki se je odlikoval po tej posebnosti, da ni nikoli brbljal, kakor to znajo vsi Italijani. Zato se je o njem izrazil neki nemški državnik: »V Italiji, ker vsi ljudje kričijo, imajo čudovitega ministra, ki zna molčati...»

Zdravstvo

z **Bolan otrok.** Mati je prinesla v otroško bolnico blede in zabuhlo dete ter potožila zdravniku, da je otrok neprestano prehlajen. Otrok je bil prav do nosa zavrt v vsakovrstne obleke in cunje, da se ni mogel niti gibati in zdravnik je takoj uganil vzrok bolezni. »Otroka preveč zavijate,« je dejal, »pa je ves omehkužen in tudi zrak ne pride do njegove kože, kar je tudi potrebno. Otrok mora biti pozimi sicer dobro oblečen, toda ne zakopljite ga popolnoma v cunje! Poleti, kadar je toplo, pa naj bo otrok oblečen čim lažje. Ako otroka iz kupa cunj izvlečete, opazite, da je ves poten. Tako se potem otrok pozimi tudi v topli sobi silno lahko prehladi.«

Zanimivosti

PODROBNOSTI O POTRESU V REPUBLIKI ČILE.

Prve podrobnejše vesti, ki so prišle iz Čile, dajo šele točnejšo sliko o obsegu groznega potresa, ki je uničil krasna mesta ob obali čilenske republike.

Neka podzemna sila — tako pravi neka vest — je zdrobila ladje ob morju kakor škatle za vžgalice in njihove ostanke vrgla z neverjetno silo daleč na suho zemljo. V mestu Coquimbo se je nahajalo pri pristanišču nekaj vlakov na železniškem mostu. Most je kakor po čudežu ostal cel, a vlake je vrgel potres cel kilometer daleč proč od obale ter jih popolnoma razbil. V Coquimbu in bližnjem mestecu La Serena je bilo okoli 700 ljudi mrtvih. Morski valovi so se dvignili visoko do oblakov, zapljusnili na tamošnje kopališče in obenem z zemljo potegnili v morje na stotine mrtvih trupel iz njihovih grobov. Blizu mesta Autofugaste v severnem delu republike so od potresa razburkani valovi odtrgali celo obalo, a čolne in male ladje so vrgli par kilometrov daleč na suho v tamošnje gozdove. Cela morska obala od Autofugaste do Valdivie je bila izložena strašni sili morskih valov. V Talcahuano, 500 km južno od Valparaísa, so bile usidrane vojne ladje. Ko se je začel prvi sunek, so se ladje s polno paro spustile daleč ven na morje, da se rešijo katastrofe. Kesneje so se potem vračale druga za drugo k obrežju na različnih krajih, pomagale ranjencem in prinašale živila. Mesto Valenar je v pravem zmislu besede izbrisano z zemlje. Le šolsko poslopje je še ostalo. Kaznilnica, ki je popolnoma porušena, je pokopala pod seboj vse kaznjence. Edino Valparaíso, ki je bil sicer doslej pozorišče tolikih potresov, je ostal kot po naključju očuvan večjih nezdod.

TAJNOSTI AFRIKE.

Afrika se zdi kakor ogromna trdnjava, ki jo neprestano oblegujejo in zasedajo — učenjaki in raziskovalci. Kolikorkoli so jo že prepotovale in preiskale različne ekspedicije, se v njej še vedno najdejo nove stvari in se odkrivajo nove posebnosti.

Znani angleški pisatelj Kipling je v svojem krasnem delu »Ona« opisal romantični skaloviti kraj v Afriki, v katerem živi in vlada prekrasna žena Brezimena. Seveda je cela Kiplingova povest le plod njegove fantazije, da pa so v Afriki mogoče tudi najčudovitejše stvari, izpričuje zgodba mlade angleške plemkinje Dorote Wils, ki je odpotovala v vročo Afriko, da si ogleda njene čare.

Korajžna Dorota je prodrla 300 km v notranjost in tam našla skalovito pokrajino, v kateri prebiva čudno in doslej neznano pleme. Polt teh ljudi je rjava kakor kava. Odlikujejo se po posebni lepoti in stasitosti, posebno še dekleta, ki imajo dolge črne lase in velike črne za- reče oči. Moški in ženske živijo skupaj med skalovjem in je ljubezen pri njih prav enostavna stvar. Neveste se prodajajo, njihova cena pa se ne ravna po lepoti, temveč po doti; čim več ima dekle nakitov, tem dražja je seveda. Tudi ločitev »zakona« je naglo opravljena. Če se ženica možu več ne dopade, jo na lepem zapusti in si pribavi drugo. Sploh pa si moške, če so dovolj imoviti, lahko vzdržujejo po več ženic. Edina prava ljubezen, ki jo to pleme ima, je ljubezen do rodne skalovite domovine. Bojijo se za svojo skrito pokrajino kakor orol za svoje gnezdo in mrzijo vsakega nepovabljenega prišleca, posebno še, če je bele polti.

OBDELOVANJE ZEMLJE NA KITAJSKEM.

Kitajci so izborni poljedelci. V obdelovanju zemlje pa imajo privrženost k temu, da poljedelstvo pretvarjajo v vrtnarstvo in uživajo posebno v tem, da izpreminjajo poedine rastlinske vrste do neverjetnosti. Pri sadnem drevju vzgajajo najmanjše pritlikavce, pri poljskih pridelkih pa hočejo vzgojiti čim večje plodove. Pašnikov na Kitajskem ni, zato kitajski kmetje ne redijo živine, žitnice pa se gojijo samo v onih krajih, kjer podnebje ni ugodno za riž in bogate vrtnarske nasade. Kakor znano, je riž glavna hrana Kitajcev; pojedjo ga pa letno toliko, da ne zadostuje ogromni domači pridelek, temveč ga morajo uvažati vsako leto nad 100.000 ton.

Gojenje murv, ki so glavna hrana sviloprejk, poteka že od 27. stoletja pred Kr. r., saj je znano, kako so Kitajci čuvali tajnost svilopreje. Letna produkcija svile na Kitajskem je zelo velika, a povečati bi se mogla za polovico, ako bi se v ta obrt uvedli moderni evropski sistemi. Sirova kitajska svila se v ogromnih količinah izvažava v Ameriko in Evropo ter je za Kitajsko državo glavni vir letnih dohodkov.

SVILEN DENAR V NEMČIJI.

Ogromne količine papirnatega denarja, ki so vsled katastrofalnega padca nemške marke preplavile vso Nemčijo, dajejo časopisju prilike za duhovita norčevanja. Tako čitamo v nekem listu, da bo nemška država začela izdajati nov denar z milijonsko vrednostjo, toda ne iz papirja, ki se prenaaglo obrabi, temveč iz svile. Svila se uvažava v Nemčijo kakor v druge države, pa tudi tam ni pre-

obilo magnatov, ki bi z lahkim srcem privoščili svojim ženicam razkošne svilene obleke.

Ako pa bo uveden svilen denar, si nameravajo najimnitivnejše Nemke šivati bluže iz teh milijonskih bankovcev in bodo namesto v žepu nosile svoje bogastvo na sebi, da bo vidno vsakomur. Enako se bodo lahko postavljali tudi bogati kavali, ako si dajo srajce, ali vsaj ovratnike, sešiti iz svilenih bankovcev. Največjo korist bodo imeli gospodje soprogi, ker jih ženice ne bodo več mogle varati, koliko so dale za svilen obleko. Možiček bo enostavno sešel sešite bankovce in bo lahko po njih izračunal svoje — dolgove.

Razno

× Slovani v ameriškem mestu Čikagi. Prebivalstvo mesta Čikaga znaša po zadnjem ljudskem štetju 2.701.705 ljudi, od katerih je 2 milijona 589.169 belokožcev. Od teh je tujerodcev in njihovih tam rojenih otrok nič manj kot 1.946.298. Belokožno prebivalstvo mesta Čikago je tako-le razdeljeno: skoraj 25 odstotkov Amerikancev, katerih oboje roditelja sta se že rodila v Združenih državah, 44 odstotkov tam rojenih od tujerodnih staršev in 31 odstotkov tujerodcev. Po materinščini prednjačijo Nemci, katerih je 431.340. Nato sledijo Angleži in Irci, potem Poljaki, katerih je čez 300.000, za njimi židje, Italijani, Švedji in Čehi. Jugoslovani, katerih materinščina je navedena kot srbohrvaščina, oziroma slovenščina, je bilo leta 1920. skupaj 20.733 proti 16.204 v letu 1910., in sicer: Slovencev 7417, od teh 3967 tujerodcev in 3450 tam rojenih; Srbohrvatov 13.316, od teh 8456 tujerodcev in 4860 tam rojenih. Vseh Slovanov je bilo v Čikagu 502.075.

× Kako dolge so železniške proge vsega sveta. Zveza narodov je izdala popolno statistiko vseh železniških prog na svetu. Največ prog ima Amerika v izmeri 612.000 km; vse železnice vsega sveta pa merijo skupno 1.200.000 km.

× Ženska s 192 potomci. Neka gospa Martin iz Sandvicha, ki je umrla stara 103 leta, je zapustila 192 potomcev, med temi 40 vnukov, 66 pravnukov in 71 prapravnukov. Sama je imela 15 otrok in ena njenih hčerk, ki še živi, je imela 16 otrok. Ob priliki svojega 103. rojstnega dneva, junija lanskega leta, je pripovedovala, da izpije vsak večer kozarček vročega ruma, kar ji posebno prija, in da je bila vedno velika prijateljica slaščic, čokolade, potic in bonbonov. Okusa torej ni imela slabega.

× 54 let brez spanja. Kaj takega se lahko dogodi samo v Ameriki! V Pittsburgu je umrl te dni človek, ki ni spal 54 let. Pisal se je William Warrer in je bil vsa ta dolga leta zanimiva zagonetka za zdravnike in profesorje. Kakor drugi ljudje je tudi on legal zvečer v posteljo, nikoli pa ni zatisnil očesa in nikdar ni globlje zadremal, temveč je vedno vedel, kaj se krog njega godi. Lahko se reče, da je spal bedeč. Zdravniki so konstatirali, da si je Warrer pri nekem nesrečnem padcu, ki se mu je pripetil leta 1878., poškodoval možgane. Ampak točnega vzroka za to posledico le niso mogli izkiniti. Čudno je to, da vedno bdenje ni niti malo škodovalo temu zagonetnemu Amerikancu. Tudi brez spanja je bil vedno dobro spočit, je imel dober tek, je do zadnjega časa ostal zdrav ter je dosegel visoko starost 82 let.

× Dopisnica od mrtvega očeta. V Melumu blizu Pariza je neki krojač doživel čudno presenečenje. Pismo- noša mu je dostavil dopisnico iz sednjega mesteca, napisano in podpisano od krojačevega očeta. Toda oče je umrl že pred 13 leti! Krojaček je bil silno iznenaden, ko pa je natančneje pregledal dopisnico, je uvidel, da je bila napisana in izročena na pošto že leta 1908. Potrebovala je nad 13 let, da je dospela iz mesteca, ki je oddaljeno komaj toliko, kakor Ribnica od Ljubljane. Francozi torej zaradi pošte ne morejo iz nas briti norcev.

× Milijarderjeva stava. Znameniti ameriški milijarder Morgan je nekoč v svojem društvu stavil s prijatelji, da se najde v New-Yorku vsaj 1000 ljudi, ki mu bodo poslali po en dolar, a da ne bodo vprašali, zakaj se bo uporabil. Naslednji dan je dal Morgan v časnike pod napačnim imenom sledeči oglas: «Ljudje, prinesite mi po en dolar na naslov: Smith, New-Bond-street 12.» V prihodnji številki je bil na istem mestu objavljen sledeči oglas: «Svoj dolar mi lahko prineseš še do jutri.» Tretji dan pa je končno stalo: «Ako mi še danes ne prineseš dolarja, ga lahko obdržite. Jutri je že prepozno.» In res se je v New-Yorku v treh dneh našlo 1200 radovednežev, ki so na omenjeni naslov prinesli po en dolar iz same radovednosti. Tako je milijarder Morgan dobil stavo ter se je v časopisu prav lepo zahvalil svojim radovednim podpornikom.

× Prvi zrakoplovec. Trdi se, da je bil predhodnik modernih zrakoplovec neki arabski zdravnik po imenu Ibu Firnas, ki je živel v Kordovi po četkom devetega stoletja. Bil je zelo nadarjen človek, ki se je vse svoje življenje bavil z računstvom in gradbenostjo. Sestavil je poseben stroj s krili, o katerem je bil prepričan, da se z njim lahko dvigne v zrak ter poleti z njim, kamor ga je volja. Odločil se je, da napravi tudi javno poizkušnjo, zato je povabil vse meščansvo, da si pride pogledat njegov veliki čudež. Napovedanega dne se je zbrala velika množica radovednega ljudstva in izumitelju Ibu se je resnično posrečilo, dvigniti se za nekaj pedo od zemlje. Ljudje so začeli ploskati, a aparat se razdere in smukne nazaj na zemljo. Čudež je bil torej v tem, da je Ibu Firnas ohranil popolnoma zdrave kosti. Že pred njim, v apostolskih časih, pa je poizkušal kriliti po zraku neki Simon, ki je slovel kot čarovnik. Dvignil se je precej visoko, zato je tem huje treščil nazaj in obležal mrtev.

× Velikanski top. Ko so se med svetovno vojno pojavili veliki 42centimetrski topovi, ki so jih Nemci imenovali «tolste Berte», je to po vsem svetu povzročilo velikansko senzacijo in strah pri nemških sovražnikih. Topovi se niso obnesli in se tudi niso izplačali, ker je njih izdelava stala nemško državo ogromne vsote. Sedaj prihaja iz Amerike vest, da so Amerikanci ustvarili nov top, proti kateremu so «tolste Berte» samo igračke. Ta največji top na svetu se nahaja na neki obmorski trdnjavi ob obali Tihega oceana. Granata, ki jo ta top izstreli, tehta 9000 kg in vsebuje toliko eksplozivnih snovi, da lahko z enim strelom uniči malo mesto. Daljina, na katero se lahko s tem topom uspešno strelja, znaša do 60 km.

Ženski kotic

Ali veste, da je juha mnogo okusnejša, ako denete meso osoljeno v loncu, ga zalijete in pustite stati nekaj ur, preden ga pristavite k ognju. To namreč raztopi vse do-

bre sokove v mesu. Kuhajte juho vselej jako počasi, vreti ne sme nikdar. Čim bolj polagoma pride do malega vrenja, tem okusnejša in izdatnejša je.

Dobra mast. Če hočeš mast za pečenje krofov itd. ohraniti porabno za večkrat, jo vselej po rabi precedi skozi tkanino. Tam ostanejo vse snovi, ki se začno navadno paliti, preden je mast dovolj razgreta, kar povzroča, da ne diši prijetno.

Kadar poliješ mast po tleh, vlij takoj mrzle vode nanjo! Mast je lažja kakor voda ter priplava na vrh, drugače pa se zaleze v les in jo težko odpraviš.

Da ne zarjavé igle, je treba v blazinico za igle všiti nekaj zdrobljene, posušene kave, ki ostane v loncu.

Za smeh in kratek čas

Dva fajmoštra:

Fajmošter Gervazij: «Poglej, kako tem delavcem tekne jed. Tu se vidi, kako dobro upliva trdo delo!»

Fajmošter Protazij: «Beži no, jaz pa nikoli nič ne delam, a kljub temu mi jed in pijača izborna tekne.»

To ni prav.

Ječar: «Melhijor Hudodelšč, pripravite se, jutri boste obešeni.»

Melhijor: «Že jutri? Po zajtrku?»

Ječar: «Ne, že ob petih zjutraj.»

Melhijor: «Ob petih zjutraj, in kar na prazen želodec?»

Ne pozna vseh svojih.

Srečna obitelj Boltežarja Kljukca s celim regimentom otrok pride na ljubljanski kolodvor, da se odpelje naprej. Vlak je ravno kar prispel in mati kliče vsa razburjena: «Za božjo voljo, Boltežar, kje je pa Mihec ostal?»

Boltežar: «Ka-aj, ali imava Miheca tudi?»

Izdatno zdravilo.

Ožbovt (zakotnemu mazaču): «Gospod padar, prišel sem se zahvalit za „gajst“ iz planinskih rož, ki ste mi ga zapisali.»

Mazač: «To me pa prav veseli. Ali vam je pomagalo?»

Ožbovt: «O ne, ga nisem pil, pač pa sem pregovoril teto, da je izpla celo steklenico — in danes sem že podedoval njeno celo premoženje.»

BOLEČINE? V obrazu? V udih? Poizkusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vi se boste čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Močnejši in boljši kakor francosko žganje in čez 25 let priljubljen! Z zavojem in poštino: 3 dvojne ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev s 5% nim doplačilom razpošilja: lekarnar EVGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360. (Hrvatsko).

Ena steklenica Elzafluida nadomesti tri steklenice francoskega žganja!

Vsebinska to naredi!

Sestava Fellerjevega Elzafluida je izmed najmočnejših esenc zdravilnih zelišč, cvetja, korenin in listja z najfinim destilatam žganja. Že čez 25 let se nebroj ljudi v vseh delih sveta zahvaljuje, ker jim kakor dober prijatelj v težkih dneh prežene bolečine. Imate li bolečine v udih? V hrbtu? Zobobol? Nabol? Ste li slabi, prenapeti, izmučeni in preveč občutljivi? Želite dober kosmetikum za zobe, zobno meso, lice, glavo? Ali želite v vseh primerih imeti zanesljivo sredstvo v hiši? Poizkusite pravi Fellerjev Elzafluid! Km in boste rekli tudi Vi:

To je najboljšo, kar sem kdaj okušal!

Je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo to vrste! V vseh dotičnih poslovnicaah zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekarnarja Fellerja. Z zavojem in poštino stane, če se pošlje denar naprej ali po povzetju: 3 dvojne ali 1 specialna steklenica 24 Din, 12 dvojnih ali 4 specialne steklenice 84 Din, 24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic 146 Din, 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 Din. KOT PRIMOT: Elza-oblit proti kurjli očesom 2 Din in 3 Din; Elza-mentolni črtiki 4 Din; Elza-podpalni prašek 3 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonska voda 15 Din; Elza-umski miris za sobo 15 Din; Glicerin 4 Din in 15 Din; Lisol, Lisoform 12 Din; Kineški čaj od 1 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din; strup za podgane in miši 7 Din. Za primot se zavojina in poština posebej računata.

Na te cene se računa sedaj še 5%, do-lavila. Adresirati natančno: EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.

Najlepše darilo za

Miklavža

je roman

Hči papeža.

Naroča se pri upravnistvu „JUTRA“
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Cena 25 Din, po pošti 27 Din.